DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18812619

ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ସାରଳା ମହାଭାରତର କାରକ ବିଭକ୍ତି ଓ ଚର୍ଚ୍ଚା

ଅରବିନ୍ଦ ଦାସ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର:

ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ମହାଭାରତର ଚର୍ଚ୍ଚା ଅବକାଶରେ ଉଭୟ ଭାବପକ୍ଷ ଓ କଳାପକ୍ଷ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବାହ କରିଥାଏ । ଭାବପକ୍ଷ ଆଲୋଚନାର ସବୁଠାରୁ ବିଶେଷ ଦିଗ ହେଉଛି ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଜୀବନ ଧର୍ମୀସତ୍ୟତା । ଠିକ୍ ସେମିତି କଳାପକ୍ଷ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିଦେବା ସମୟରେ ପ୍ରଥମେ ଏହାର ବିଶାଳ ଶବ୍ଦଭଣ୍ଡାର ଆମ ଆଖିରେ ପଡେ । ଏହାକୁ ନେଇ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ଆମେ ଆଜି ଭାଷାର କଂପ୍ୟୁଟରୀକରଣ, ମେସିନ ଅନୁବାଦ ଓ ଭାଷାଷ୍ଟ ସଂଗ୍ରହ କଥା ଚର୍ଚ୍ଚା କଲାବେଳେ, ସମ୍ବାଦପତ୍ର, ସିନେମାର ସଂକାଳପରୁ ଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହକରି ଏହାର ଭାଷାଷ୍ଟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଛେ । 'ଇଣ୍ଡିଆନ ଲାଙ୍ଗୁଏଜ କର୍ପୋରା ଇନିସିଏଟିଭ' ଫେଜ-୧ ଓ ଫେଜ-୨ ପ୍ରକଳ୍ପ ଏହାର ଉଦାହରଣ (୧) ମାତ୍ର ସାରଳା ମହାଭାରତ ଯେ ବିପୁଳ ଭାଷାର ଭଣ୍ଡାତାର, ଏ କଥାକୁ ଆମେ ଅଣଦେଖା କରି ଚାଲିଛେ । ନିଜ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ଥିବା ଭାଷା ଭଣ୍ଡାରକୁ ସ୍ୱଭିତି ଭୂମି ଉପରେ ଠିଆ କରାଇ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯିବାର ପ୍ରୟାସ କମ୍ । ଓଡିଆ ଭାଷାର ଜନନୀ ଯେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ଏହାକୁ ନେଇ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚା ଘନ । କିନ୍ତୁ ଓଡିଆ ଭାଷାର ପ୍ରକୃତ ଭାଷା ସହିତ ଯେ ଏକ ନିବିଡ ଯୋଗସୂତ୍ର ରିହିଛି, ସାରଳା ମହାଭାରତରୁ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ଆମେ ପାଇପାରିବା । ଏହି ଆଲୋଚନାରେ ଓଡିଶା ସରକାରଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରୁ ପ୍ରାପ୍ତ, ପାଠୋଦ୍ଧାର ହୋଇ ନ ଥିବା ପୋଥି "ଓ ଆରପି. ୩୬୨" ଯାହାକୁ ରେଭେନସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଓଡିଶାନ ଷ୍ଟଡିଜ୍ ଅର୍ନ୍ତଗତ ସେଣ୍ଟର ଫର ଡିଜିଟାଲ ହ୍ୟୁମାନିଟିଜ ଓ ଟ୍ରାନସଲେସନ ଷ୍ଟଡିଜ (ଡିଜିଟାଲ ମାନବବିଦ୍ୟା ଓ ଅନୁବାଦ ଅଧ୍ୟୟନ କେନ୍ଦ୍ର) ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଗବେଷକମାନଂକ ଦ୍ୱାରା ପାଠୋଦ୍ଧାର କରାଯାଇଛି । ଏହାକୁ ଆଧାର କରି ସାରଳା ମହାଭାରତ ଆଦିପର୍ବ କାରକ ବିଭକ୍ତି ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ:

ସାରଳା ମହାଭାରତ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି,କାରକ,ସମ୍ବନ୍ଧ ପଦ, ବିଭକ୍ତି ପ୍ରାଚୀନ ଭାଷା, ପୁରୁଷ, ବଚନ, କର୍ତ୍ତା,କର୍ମ ପଦ୍ୟାତ୍ମକ ଓ ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ଚୟନ ପଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ,ପ୍ରାତିପାଦକ, ପ୍ରୟୋଗ

ପ୍ରସଙ୍ଗ:

୧.୧: ସାରଳା ମହାଭାରତ ଆଲୋଚନା ପରିପ୍ରେକ୍ଷିରେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ କାରକ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତି ପ୍ରସଂଗ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ବର୍ତ୍ତମାନ 'କାରକ' ପ୍ରସଂଗକୁ ଯିବା । କାରକରୂପ ସିଦ୍ଧିର (Inflection)ର ଅଂଶ ବିଶେଷ । 'କାରକ' ସର୍ବାଧିକ ବ୍ୟାସକରଣିକ କିନ୍ତୁ ଜ୍ଞାନ ମୀମାଂସା

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ
Quick Response Code:
Available online at : https://pracheenews.com/
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18812619
Article No - BPP00383

ଯୋଗାଯୋଗ : ଡକ୍ଟର ଅରବିନ୍ଦ ଦାସ, ରିସର୍ଚ୍ଚ ଆସୋସିଏଟ୍, ଓଡିଶାନ୍ ଷ୍ଟଡିଜ୍, ଡିଜିଟାଲ ମାନବବିଦ୍ୟା ଓ ଅନୁବାଦ ଅଧ୍ୟୟନ କେନ୍ଦ୍ର, ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, କଟକ, ଓଡିଶା
Email : dasaurobinda4@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0008-1896-5667

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୧୪.୧୧.୨୦୨୫	୧୪.୧୨.୨୦୨୫	୨୫.୧୨.୨୦୨୫	୧.୦୨.୨୦୨୬

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ଦାସ, ଅରବିନ୍ଦ ; ୨୦୨୬। ସାରଳା ମହାଭାରତର କାରକ ବିଭକ୍ତି ଓ ଚର୍ଚ୍ଚା। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଟ; ପୃଷ୍ଠା :୧୫-୩୨।

(epistemology) ଓ ତର୍କଶାସ୍ତ୍ରରେ ସର୍ବାଧିକ ଏଥିରୁ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ କାରକ ଚର୍ଚ୍ଚାର ସକଳ ଆଧାର ଭୂମି ବ୍ୟାକରଣ । ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣରେ କାରକର ତିନୋଟି ସଂଜ୍ଞା ପ୍ରଦ (୨)

"କ୍ରିୟାଜନକମକାରକମ" (ସୃଷ୍ଟିକରିବା)

"କ୍ରିୟାନିର୍ବକମକାରକମ" । (ନିବାରକ ବା ନିବୃତ୍ତିକାରକ)

"କ୍ରିୟାନ୍ୱୟିକାରକମ" (ଅନୁଗମନ ବା ସମ୍ବନ୍ଧ)

ଅର୍ଥାତ ଯିଏ କ୍ରିୟା ସଢଷ୍ଟି କରେ, ଯାହା କ୍ରିୟାର ନିର୍ବନ କରେ, ଯାହା କ୍ରିୟାର ଅନୁଗମନ କରେ ବା ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କରେ ତାହାକୁ 'କାରକ' କୁହାଯାଏ । ବାକ୍ୟରେ ପଦ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସ୍ୱାଭାବିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ବା କ୍ରମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ପ୍ରଥମ ଓ ତୃତୀୟ ସଂଜ୍ଞାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା । କିନ୍ତୁ ଏ ତିନୋଟି ଯାକ ସଂଜ୍ଞାର ଏକ ସାଧାରଣ ଗୁଣ ଧର୍ମ ରହିଛି । ତାହା ହେଉଛି 'କ୍ରିୟା' । ଏହି 'କ୍ରିୟା' ଓ 'କାରକ'ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କ ନିବିଡ । ଗୋଟିଏକୁ ଛାଡି ଅପରଟିର ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରେନା । ତୃତୀୟ ସଂଜ୍ଞାଟିକୁ ୧୯୬୮ ମସିହାରେ ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦଶର୍ମାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ 'ଓଡିଶା ଭାଷାତତ୍ୱ' ଓ ୧୯୬୯ ମସିହାରେ ଶ୍ରୀଧର ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ 'ସର୍ବସାର ବ୍ୟାକରଣ' ରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ।

ଓଡିଶାରେ ସାତୋଟି କାରକ ସହିତ ସାତୋଟି ବିଭକ୍ତିକୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥାକ୍ରମେ କର୍ତ୍ତାକାରକ-୧ମା ବିଭକ୍ତି, କର୍ମ କାରକ-୨ୟା ବିଭକ୍ତି, କାରଣକାରକ- ୩ୟା ବିଭକ୍ତି, ସଂପ୍ରଦାନ କାରକ- ୪ର୍ଥ ବିଭକ୍ତି, ଅପାଦାନ କାରକ – ୫ମୀ ବିଭକ୍ତି, ସମ୍ବନ୍ଧପଦ- ୬ଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତି ଓ ଅଧିକରଣ କାରକ – ୭ମୀ ବିଭକ୍ତି ।

୧.୨ – ବର୍ତ୍ତମାନ ନିମ୍ନସାରଣୀରେ ମାନକ ଓଡିଆ ଭାଷାର ବ୍ୟବହୃତ ବିଭକ୍ତି ସଂକେତ ଓ ସାରଳା ମହାଭାରତରେ ବ୍ୟବହୃତ ବିଭକ୍ତି ସଂକେତ ଦେଖାଇବି ।

ବିଭକ୍ତି ଭାଷାର ମାନକ ବିଭକ୍ତି ସଂକେତ (ଏକ ବଚନ ଓ ବହୁବଚନ) ସାରଳା ମହାଭାରତ ବିଭକ୍ତି ସଂକେତ

ପ୍ରଥମା ଏ(ହେ, ଟି, ଟା, ଟେ, ଟାଏ, ଟିଏ – ଏକବଚନ)

ଏ, ମାନ, ମାନେ, ଗୁଡାକ, ଗୁଡିକ, ଗୁଡିଏ- ବହୁବଚନ ଏ,ୟେ, ଅବିଭକ୍ତିକ କର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଦ୍ୱିତୀୟା କୁ, ଙ୍କୁ, କି, ଙ୍କି, ଟାକୁ, ଟିକୁ, - ଏକବଚନ ଏ,ରେ,ତେ, ନ୍ତି, କଇ, କଇଂ, କଇ, କୁଇଂ, କୁ କି ଅବିଭକ୍ତିକ କୁ କୁ, ମାନଙ୍କୁ, ମାନଙ୍କଠାରୁ – ବହୁବଚନ କର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ

ତୃତୀୟା ରେ, ଦ୍ୱାରା, ଦେହି, ଦେଇ- ଏକବଚନ

ଏ. ଏଂ, ଣେ, ଏଣ, ରେଣ, ୟେଣ, ଅବିଭକ୍ତିକକରଣ

ମାନଙ୍କରେ, ମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା, ମାନଙ୍କଦେହି, କାରକର ବ୍ୟବହୃତ

ମାନଂକଦେଇ- ବହୁବଚନ

ଚତୁର୍ଥୀ କୁ, ଙ୍କୁ, କି, ଙ୍କି, ଟିକୁ, ଟାକୁ – ଏକବଚନ

ଏ,ତେ, କୁ, କି, କଇ, କଇଂ, କୁଇ, କୁଇ

ଙ୍କୁ, ମାନଙ୍କୁ – ବହୁବଚନ

ପଂଚମୀ ରୁ, ଉ, ଠାରୁ, ଠଉଁ, ଠଉଁ, ତହୁଁ, ହୁଁ, ଟିରୁ

ଉ, ଉଂ, ହୁଂ, ରୁ

ଠାରୁ – ଏକବଚନ

ମାନଙ୍କର. ଗୁଡିକରୁ, ଗୁଡାକରୁ, ମାନଙ୍କଠୁଁ, ମାନଙ୍କଠାରୁ

ମାନଙ୍କୁଠୁଁ, ମାନଙ୍କଠାରୁ, ମାନଙ୍କଠଉଁ, ଗୁଡିକଠୁଁ,

ଗୁଡାକଠୁଁ- ବହୁବଚନ

ଷଷ୍ଠୀ ର,ଙ୍କ, ଙ୍କର, ଟିର, ଟାର- ଏକବଚନ

କର, କରି, କ, ର, ର, ଅଡିଭକ୍ତିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ପଦରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ

ଙ୍କ, ଙ୍କର, ମାନଙ୍କ, ମାନଙ୍କର, ଗୁଡିକର,

ଗୁଡାକର – ବହୁବଚନ

ସପ୍ତମୀ ଏ, ରେ, ଠାରେ, ଟାରେ, ଟିରେ, ଠାଇଁ, ଠି

ଅବିଭକ୍ତିକ ଅଧିକରଣ ପଦରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଠେଇଁ, ତହିଁ – ଏକବଚନ

ମାନଙ୍କରେ, ମାନଂକଠାରେ, ମାନଙ୍କଠାଇଁ,

ମାନଙ୍କଠୁଁ- ବହୁବଚନ

ଏହି ସାରଣୀରୁ ଆମେ ମାନକ ଓଡିଆ ଭାଷାର ବିଭକ୍ତି ସଂକେତ ଓ ସାରଳା ମହାଭାରତ ବିଭକ୍ତି ସଂକେତ ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିବା ।

୧.୩- ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ.ଆର.ପି ୩୬୨ ପୋଥି (ସାରଳା ମହାଭାରତର ଆଦିପର୍ବ)ରୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମାନ ସଂଗ୍ରହ କରି କାରକ ଓ ବିଭକ୍ତିର ଆଲୋଚନା କରିବା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛେ କର୍ତ୍ତା କାରକରେ ପ୍ରଥମା ବିଭକ୍ତି ହୋଇଥାଏ । ଯିଏ କ୍ରିୟା ସଂପାଦନ କରେ ଏବଂ କରାଏ ତାକୁ କର୍ତ୍ତା କୁହାଯାଏ । ଏହି କର୍ତ୍ତା ତିନି ପ୍ରକାରର । ଯଥା: ମୁଖ୍ୟକର୍ତ୍ତା, ଗୌଣ କର୍ତ୍ତା ଓ ପ୍ରଯୋଜନ କର୍ତ୍ତା । କର୍ତ୍ତାର ପୁରୁଷ ଓ ବଚନ ଅନୁସାରେ କ୍ରିୟାର ପୁରୁଷ ଓ ବଚନ ସୂଚିତ ହେଲେ ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା ହୋଇଥାଏ । ସୂଚିତ ନ ହେଲେ ଗୌଣକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ଯିଏ ଅନ୍ୟକୁ କ୍ରିୟାରେ ପ୍ରାୟୋଜିତ କରେ, ସେ ପ୍ରଯୋଜନ କର୍ତ୍ତା । ବର୍ତ୍ତମାନ କର୍ତ୍ତା କାରକ– ପ୍ରଥମା ବିଭକ୍ତିକୁ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରି ଆଲୋଚନା କରିବା ।

କ) ବିଭକ୍ତି ରହିତ କର୍ତ୍ତା

ଖ) ବିଭକ୍ତି ସଂଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତା

"ଯେହି ଦ୍ୱାଦସ ଜେବେ ହୋଇବ କୁମାରି

ତେବେ ସେ ବଂସରକ୍ଷା ହୋଇବ ନା ବିଚାରି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୪୨, ପଦ- ୧୧, ଓଆରପି ୩୬୨)

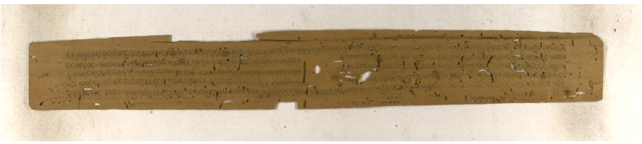

ଏଠାରେ ବିଭକ୍ତି ସଂକେତ ଉହ୍ୟ ରହିଛି । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ କର୍ତ୍ତାରେ ପ୍ରଥମା ସଂକେତ ଏ (ୟେ) ହୋଇଅଛି ।'ଏ' ମୂଳତଃ ବହୁବଚନ – ପ୍ରଥମା ସଂକେତ । ଓଡିଆ ବ୍ୟାକରଣରେ ବହୁବଚନ ଓ ସମ୍ମାନସୂଚନ ଏକବଚନ ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟରେ ଆକୃତିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନଥାଏ । ତେଣୁ ଏ – ୟେ ସମ୍ମାନସୂଚକ ଏକବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ।

ଏ – ୟେ ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ଏକବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ।

ଏ- (ୟେ) –

"ଦେବତାକୁଂ ସମାର୍ଯନା କଲେ କଲେକ ଜେ ବିଧି ।

ତ୍ରିଦଶ୍ୟ **ଦେବତାୟେ** ବସାଇଲେ ଆସ୍ଥାନେ" ।
(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୪, ପଦ – ୨,ଓଆରପି ୩୬୨)

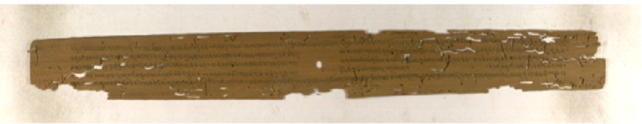

ଅଭୟେ ସତ୍ୟଯୁଗେ ମୁ ଅଟଇ ଅନନ୍ତ ।

ଇନ୍ଦ୍ର **ଦେବତାୟେ** ମୋହର ପଞ୍ଚୁଭୂତ ।(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୧୫୯, ପଦ – ୧୧, **ଓଆରପି ୩୬୨**)

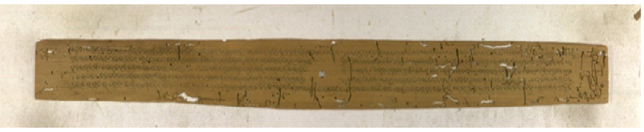

ଏ – ୟେ ବହୁବଚନରେ ବି ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ।

ସାଧୁ ସାଧୁ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ଧ୍ୱନୀ ଗୋଟୀୟେ ।

ଗଗନୁ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟୀ କଲେ **ଦେବତାୟେ** । (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୧୨୦, ପଦ – ୧୩,**ଓଆରପି ୩୬୨**)

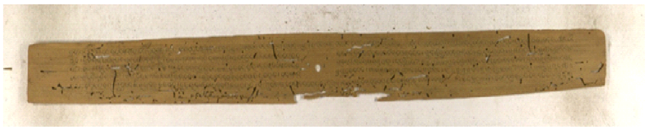

ବେନି ଲୋଚନ ଯେ ହୋଇଲା ଚନ୍ଦ୍ରଶୁର୍ଯ ।

ଦେବତାୟେ ରୋମାବଳି ହୋଇଲେ ପକଂଜ ÖÖ
(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୧୬୧, ପଦ – ୯, ଓଆରପି ୩୬୨)

(ଦେବତା – ଏ – ଦେବତା= ଦେବତାୟେ)

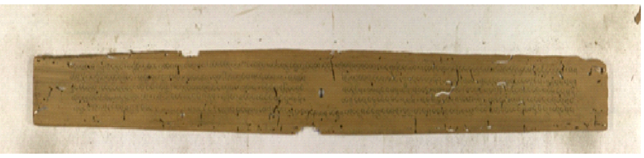

******ର ଜନ ମୁଖ ।

ରାଜାୟେ ବୋଇଲେ କାହାର ଅଛି ସଖ୍ୟ (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୨୬, ପଦ – ୨, ଓଆରପି ୩୬୨)

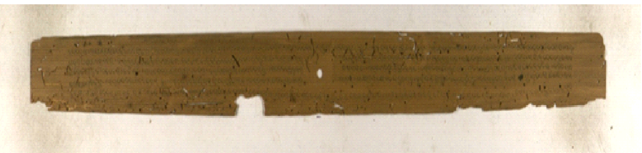

ରାଜାୟେ ବିଭା ହୋଇ ******ସେହିଦିନୁ

କଥା ସେ ଆସନ୍ତି ନିଜ ଭୁବନୁ । (ଫୋଲିଓ ନଂ –୬୪, ପଦ – ୧୦, ଓଆରପି ୩୬୨)

(ରାଜା – ଏ – ରାଜା= ରାଜାୟେ)

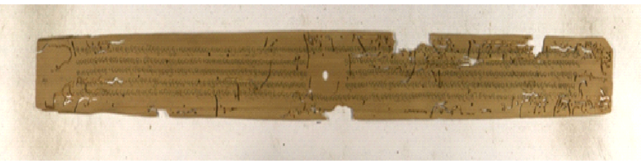

(ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ବିଶେଷଣ ପ୍ରାତିପାଦକ ପ୍ରକରଣରେ ୟ ଶ୍ରୁତି)

ଏକ ବଚନ ସମ୍ମାନସୂଚକ ଅର୍ଥରେ :

"ନୃପତୀର * ଅବରେ ନେଇ ଦେଲାକ ପୁଷ୍ପମାଳି ।

ଶ୍ରୀଭୁଜେ ଶମ୍ଭରାଣ ସାନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଅସ୍ୱମାଳି" । (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୫, ପଦ- ୮, ଓଆରପି ୩୬୨)

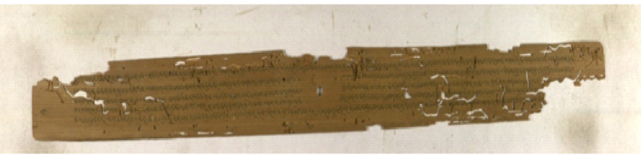

***** ବଟର ତଳେ ବସି କଲେ ଯୋଗଧ୍ୟାନେ ।

ଶ୍ରୀଭୁଜେ ଲେଖନ କରିବଶୀଲୁ ଯୋଗ ଲୟେ ମନେ । (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୬୯, ପଦ- ୪, ଓଆରପି ୩୬୨)

(ଶ୍ରୀ – ଭୁ - ଏ = ଶ୍ରୀଭୁଜେ)

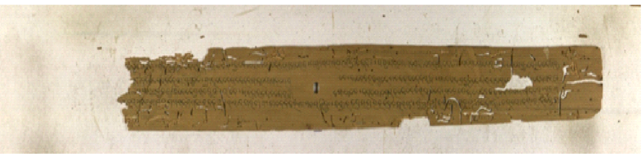

ଶ୍ରୀମହାଭାରଥ କହିବି ମୋତେ ପ୍ରସନ ହୋଇବା । (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୭୦, ପଦ- ୫, ଓଆରପି ୩୬୨)

ପ୍ରସନେ ଆଜ୍ଞା ମୋତେ ଦେଲେ ସାକମ୍ଭେରି ।

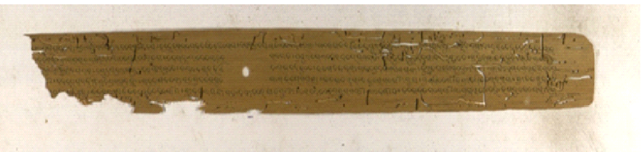

ଲଭତୁ କପିଳା ଶ୍ରୀମହାଭାରଥ ଗ୍ରନ୍ଥକରି ।(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୭୧, ପଦ- ୬, ଓଆରପି ୩୬୨)

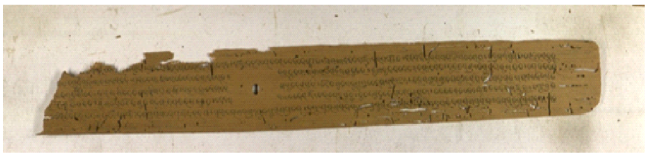

ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧ ମାତାଙ୍ଗୀ ମଉଂଦଧୀତିରେ ଜାଇଫୁଟୀ ।(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୭୦, ପଦ- ୧୪, ଓଆରପି ୩୬୨)

"ଗଙ୍ଗା ନଜାଣୁ ଯେହାକୁ ପାଳ ଅତୀ ଜତ୍ନେ ।

ପୁତ୍ର କୋଳେ ଅଇଲେ ପାରେଶ୍ୱର **ମହାମୁନ୍ୟେ**" (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୧୨, ପଦ -୬, ଓଆରପି ୩୬୨)

ପୁଣି ବ୍ୟାସଙ୍କୁ ସୁମରିଲେ ଦେବି ଧ୍ୟାନେ ।

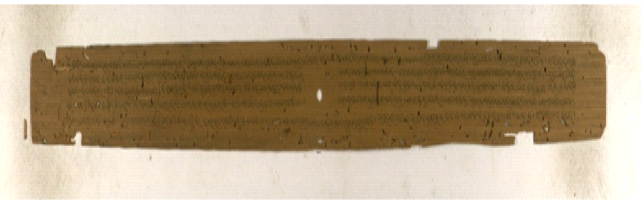

ମାତାକଂ ଆଗେ ପ୍ରବେସ ହୋଇଲେ **ମହାମନ୍ୟେ** ।(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୫, ପଦ -୬, ଓଆରପି ୩୬୨)

ଲାଗିଲା ମହା ଉତ୍ୟେ ବ୍ୟାସକଂର ବଚନେ ।

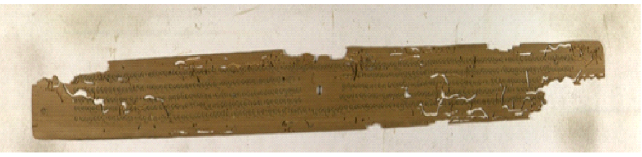

ବଂସକୁ କାରଣ ମୋତେ କହିବା **ମହାମୁନ୍ୟେ** ।।(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୧୨୪, ପଦ -୬, ଓଆରପି ୩୬୨)

(ମହାମୁନି – ଏ = **ମହାମୁନ୍ୟେ**)

ଧ୍ରୀତିରାଷ୍ଟେ ବୋଇଲେ ମୁ ନଜାଣଇଂ ଜାଗ୍ୱ କଥା ।

ତୋହର ଆଗ୍ୟାଂରେ ମୁ ଦେବି ସମସ୍ତ । (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୧୨୪, ପଦ -୬, ଓଆରପି ୩୬୨)

(ଧ୍ରୀତିରାଷ୍ଟ– ଏ = ଧ୍ରୀତିରାଷ୍ଟେ)

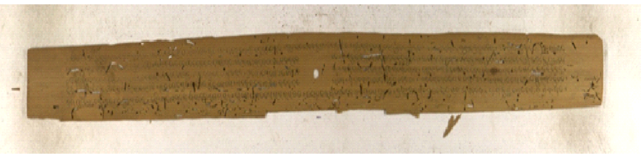

ନାରାୟେଣେ ବଦନ୍ତି ଶୁଣ ମୁନି ବ୍ୟାଶେ ।

କୁଂମୁଦ ଥାଇ ଜଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ଥାଇ ଆକାସେ ।(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୧୫୯, ପଦ -୪, ଓଆରପି ୩୬୨)

(ନାରାୟେଣ– ଏ = ନାରାୟେଣେ)

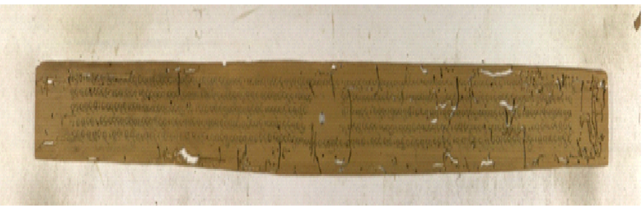

୧.୩.୧ - ବର୍ତ୍ତମାନ କର୍ମକାରକ ଦ୍ୱିତୀୟାବିଭକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ କିପରି ହୋଇଛି ସେ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଯାହା କର୍ତ୍ତାର ଅଭିଳଷିତ ତାହାକୁ କର୍ମ କୁହାଯାଏ । କର୍ମ ଚାରି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ମୁଖ୍ୟକର୍ମ, ଗୌଣକର୍ମ, ବିଧେୟ କର୍ମ, ଉପବାକ୍ୟ କର୍ମ । ବ୍ୟବହାରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତିର କେତୋଟି ଅର୍ଥ ନିର୍ବିଶେଷରେ କରାଯାଇଥାଏ । ଯଥା: କର୍ମକାରକରେ, ପ୍ରଯୋଜ୍ୟଠାରେ, ବ୍ୟାପ୍ତି ଅର୍ଥରେ, ବୀପସା ଅର୍ଥରେ, ବିନିମୟ ବା ମୂଲ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, କ୍ରିୟା ବିଶେଷଣରେ, ଅପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତାଠାରେ, ଭୟାଦି ଅର୍ଥକୁ ବୁଝାଉଥିବା ପଦଯୋଗେ, ଧିକ ଶବ୍ଦ ଯୋଗେ, ନିକଟ ଓ ଦୂର ଅର୍ଥକୁ ବୁଝାଉଥିବା ପଦ ଯୋଗେ, ଅନୁସାରେ ଅର୍ଥରେ, ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଯୋଗେ ଏ ଭଳି ବିବିଧ ଅର୍ଥ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସାରଳା ମହାଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

ଆଲୋଚନାତଃ ସୁବିଧା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ବିଭକ୍ତିର ହିତକର୍ମ ଓ ବିଭକ୍ତି ସଂଲଗ୍ନ କର୍ମ ଭାବେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ସାଧାରଣତଃ ବିଭକ୍ତିର ହିତକର୍ମରେ ବା ମୁଖ୍ୟ କର୍ମରେ ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତିର କୌଣସି ସଂକେତ ଲାଗି ନଥାଏ । ଯେମିତି –

ପ୍ରସନେ ଆଜ୍ଞା ମୋତେ ଦେଲେ ସାକମ୍ବେରି ।

ଲଭ ତୁ କପିଳାସ ମହାଭାରଥ **ଗ୍ରନ୍ଥ** କରି ।" (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୭୧, ପଦ – ୬, ଓଆରପି ୩୬୨)

ପିଠା ଖିରି **ମାନ** * * * ସଂକଂରେ

ଆଚୋବନ ସାରି ଦେବି ହୋଇଲେ ବାହାରେ ।"

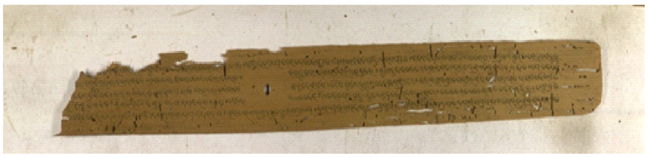

ଅମୃତ ଯୋଗାଡ **ମାନ** ରଖିଲେ କ ଉମା ।

ସ୍ୱାମିକି ବାଟ **************** ବାମା ।(ଫୋଲିଓ ନଂ – ୭୫, ପଦ – ୮, ଓଆରପି ୩୬୨)

ସେହି ମହାତ୍ମା ଜେତେବେଳେ କୁ ଧରିଥାଇ ଜେବଣ ରପ ।

ଉତପାଉ**ମାନ** କରଉଛି ବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରପ ।। (ଫୋଲିଓ ନଂ – ୯୨, ପଦ – ୪, ଓଆରପି ୩୬୨)

('ମାନ' ବିଭକ୍ତି ଚିହ୍ନ ନୁହେଁ । ବହୁବଚନ ପ୍ରତ୍ୟୟ)

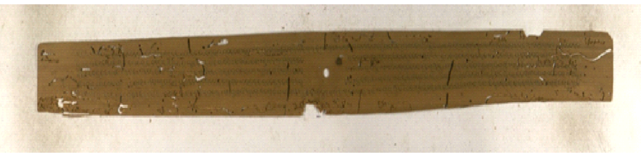

ପଦ ଶବ୍ଦ କପିଳାସ, ପିଠାଖିରିମାନ, ଅନେକ ଧର୍ମ ଶବ୍ଦଗୁଡିକ ବିଭକ୍ତି ରହିତ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସଂଯୁକ୍ତ କର୍ମ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ସାଧାରଣତଃ କଇ, କଇଂ, କୁ, ରେ, ରୁ ଇତ୍ୟାଦି ବିଭକ୍ତି ସଂଲଗ୍ନ ସଂକେତ ସମୂହ ସମ୍ମାନସୂଚକ ଏକବଚନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ ।

"କଇ" – "ଅନେକ ଉଛବ ଜେ ସୋମବଶଂ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତି ।

ବରକଇ ଘେନିଣ ଜେ ଚଳିଲେ ବର ଯୋଡି" । (ଫୋଲିଓ ନଂ- ୨୨, ପଦ-୨, ଓଆରପି ୩୬୨)

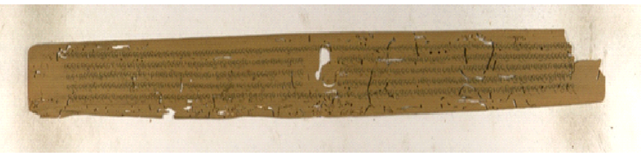

"****** ଯୁଗେ ପର * ଜାଲା ଜଇ ବରଷି ।

କାହାକଇ ନନ୍ଦିତାଇ ନିଅଇ ଦୁଇ ଦୁଇରାସୀ ।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୬, ପଦ- ୮, ଓଆରପି ୩୬୨)

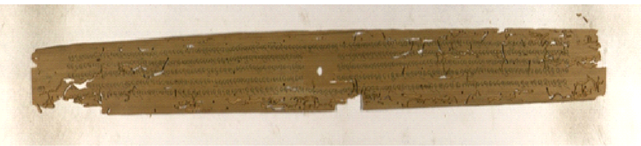

'କଇ' ସଂକେତ ଯୁକ୍ତ ଧାଡି ବହୁ ବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଆଉ ଏକ ଧାଡି, ଅଛି ଯେଉଁଥିରେ 'କଇ' ଏକବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ।

"ଯେକ **ପଦ୍ମଂ କଇ** ଜେହ୍ନେ ଲକ୍ଷେକ ଭ୍ରମର ।"

ଅର୍ଥାତ ଏକ ପଦ୍ମ ଫୁଲକୁ ଯେପରି ଲକ୍ଷେକ ଭ୍ରମର ।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୨୩୬, ପଦ – ୧୨, ଓଆରପି ୩୬୨)

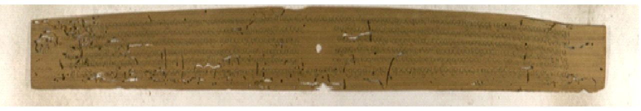

ସେହିପରି ଏକ ଉଦାହରଣ

ଗଣ୍ଡା ଜିବ ମାରି ପୀତୃ କାର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ରାର୍ଦ୍ଧେ ।

ପୁତ୍ରକଇ ରାୟେ ଆସାସ୍ୱ ସମଧେ । ।”(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୨୨, ପଦ- ୪, ଓଆରପି ୩୬୨)

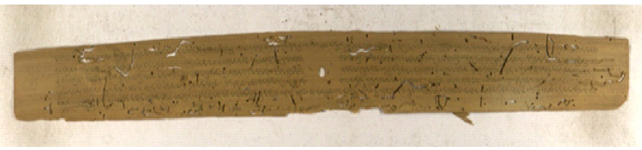

“କୁ”–” ନତ୍ରବପୁ ଜାତ ହୋଇଲେ ବଜାତି ସମାନ ।

ମାନବକୁଳକୁ ରାଜା ଅଟଇ ବୁଧସେନ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର- ୨, ପଦ – ୫, ଓଆରପି ୩୬୨)

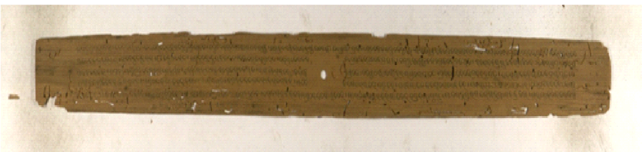

“ଆଦିତ୍ୟ ବୋଇଲେ ସ୍ୱୟେମ୍ବର ତ ସରିଲା ।

କେହି କନ୍ୟାକୁ ତ ବିଭା ଜେ ନୋହିଲା ।”(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର– ୫, ପଦ – ୧, ଓଆରପି ୩୬୨)

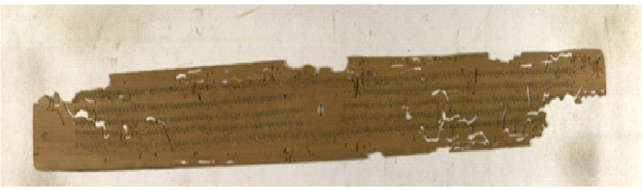

ଶିବ ସେବା କରି ତହିଁ ରହିଲେ ସାୟେତନୁ ।

ମଠକୁ ମନୁଷ୍ୟ ସତି ପାତାଳ ଭୁବନୁ ।(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର– ୬, ପଦ – ୩, ଓଆରପି ୩୬୨)

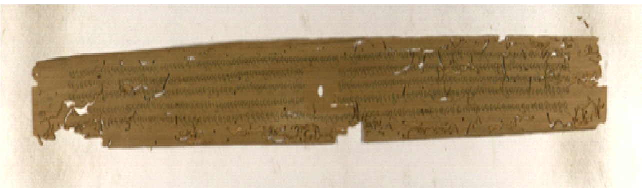

ତିନୋଟି ଯାକ ଶଦ୍ଦ କୁଳକୁ ଓ କନ୍ୟାକୁ ଏକ ବଚନରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ବହୁବଚନରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । –” ଯା ଜେବେ କ୍ରୋଧୀ ।

ମନ୍ଦବୃଷ୍ଟି କରଇ **ଜନକୁଂ** କରଇ ବ୍ୟାଧି ।” ।(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର– ୧୮୫, ପଦ – ୧, ଓଆରପି ୩୬୨)

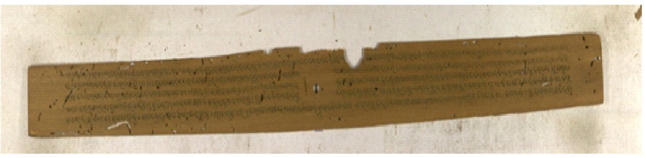

ଅଜ୍ଞାନ **ଜନକୁଂ** ତୁମ୍ଭେ କା ଜ୍ଞାତା ।

ତୁମ୍ଭେ ଅନିତି କଲେ ଲୋକେ ଅପ୍ରମିତା । ।(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର– ୪୮, ପଦ – ୩, ଓଆରପି ୩୬୨)

ଜନକୁଂ – ଲୋକମାନଂକୁ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ।

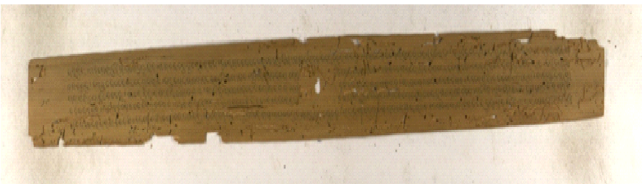

“କି”– ଏହା ଇ ବର୍ଣ୍ଣାନ୍ତ ପ୍ରତିପାଦକ । କ- ଇ = କି

ଏକବଚନରେ ‘କି’ ର ପ୍ରୟୋଗ ଏହି ପରି କରାଯାଇଛି । କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ‘କି’ ବଦଳରେ “କୀ” ହୋଇଛି ।

“ **ସ୍ୱାମିକୀ** କୋଳ କରି ହୃଦରେ ଲଗାଇ ।

ସତଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖ ଅଗାଦ ଘେନୀଜାଇ ।”(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୭୬, ପଦ – ୧୧, ଓଆରପି ୩୬୨)

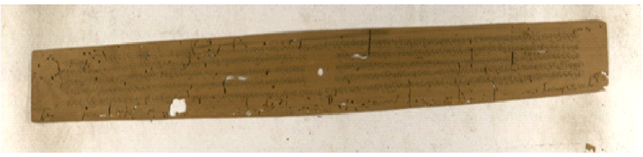

“**ଗାନ୍ଧାରିକୀ** କଢାୟେ ଗାନ୍ଧାରି ରାଧେବ କୁମାରି ।

ସଂଜୟେ ଦୋହିତା ବେ ମାଧେବ ସେନର ମନୋହାରି ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୬୬, ପଦ – ୩, ଓଆରପି ୩୬୨)

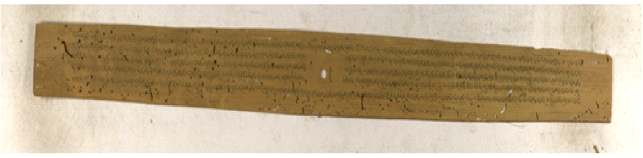

“କୋଭାୟେ **ମାଦ୍ରିକି** ଦେଲ ଜପାମାଳି ।

ଦିଗପାଳ ଗୋପଇକୁ ସୁମରଣା କର ମନର ହିଆଳି ।”(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୫୫, ପଦ– ୯, ଓଆରପି ୩୬୨)

"ଚିତ୍ରା ଆରୋପଣ ଆମ୍ଭେ କରାଇଲୁ ବହନ ।

ପଣ୍ଡୁ **ମାଦ୍ରିକୀ** କଲୂକୀ ଭିକାରଣ ।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୫୫, ପଦ– ୯, ଓଆରପି ୩୬୨)

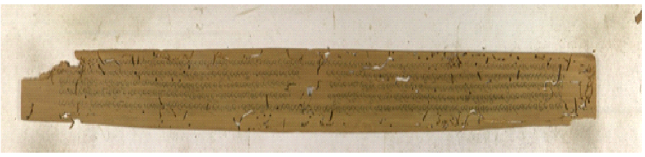

ଷ୍ଵାମୀ ଜେବେ ମୋର ଅନ୍ଧ ବେନୀ ଆଖୀ ।

ମୁହିଂ **ରାଜୁଣିକୀ** ସମ୍ପଦ ଦେଖୀ ।।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୬୬, ପଦ– ୨, ଓଆରପି ୩୬୨)

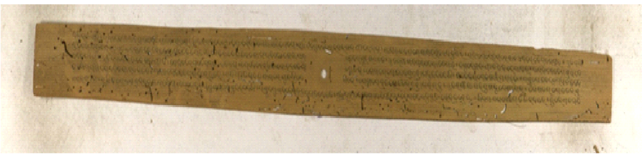

ବହୁବଚନର ପ୍ରୟୋଗ ଏପରି ହୋଇଛି -

"ଦୃଭାର ସାପ୍ଵ ପାଇଲା ମହାରାଜା

ନାଶ ଯିବୁଟୀ ବାବୁ **ଷ୍ତୀରିକିଂ** ପାସକୁ ନଜା ।"

(ଷ୍ତୀରିକିଂ > ଷ୍ତିରୀଙ୍କର)

ସମ୍ମାନସୂଚକ ଏକବଚନରେ –

ପଣ୍ଡୁ ବୋଇଲା ମୁନୀ ଅବସ୍ତା ମୋହର କଷ୍ଟ ।

ଅଗ୍ନୀକାର ମହରଷୀକି କଲେ ପ୍ରାଣଭ୍ରଷ୍ଟ ।।" ।।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୦୨, ପଦ– ୮, ଓଆରପି ୩୬୨)

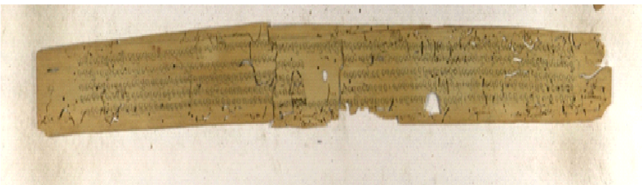

" ଅଗ୍ନୀକାର **ରଷୀକି** ମୁଜେ ମାଇଲି ଶୃଙ୍ଗାର କାଳେ ।

କୋପେ ମହାମ୍ନା ମୋତେ ସାପ୍ଵ ଦେଲେ ପ୍ରାଣର ବିକଳେ । ।।" ।।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୦୧, ପଦ– ୫, ଓଆରପି ୩୬୨)

(ଅଗ୍ନୀକାର ରଷୀକି - ଅଗ୍ନୀକା ରଷିଙ୍କୁ)

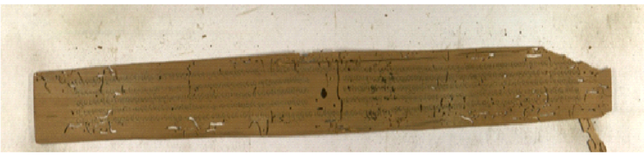

"ବ୍ୟାଷ **ମାହାରଷୀକି** ରାଇଲେ ******* ।

ଅମ୍ଭୁବତି ଅନେକ ଭଗତି ମୋତେ ।" ।।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୬୪, ପଦ– ୧୭, ଓଆରପି ୩୬୨)

(ମାହାରଷୀକି - ମହାରଷିଙ୍କୁ)

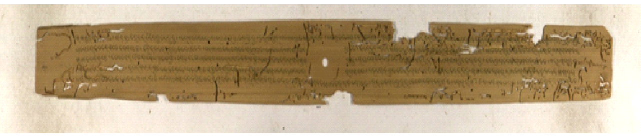

ଏ(ୟେ): ଏ-ୟେ ମଧ୍ୟ ଏକ ବଚନ, ସମ୍ମାନସୂଚକ ଏକବଚନ ଓ ବହୁବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ।

"ତ୍ରିଜସ ଦେବେ ଜେ ଅନେକ ବେସନେ ।

ବିଜୟେ କରବୃନ୍ଦ ଅର୍କ ପଦ୍ମ ଜେ ଆଶନେ ।" (ଆଶା – ଏ = ଆଶନେ) (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୪, ପଦ- ୫, ଓଆରପି ୩୬୨)

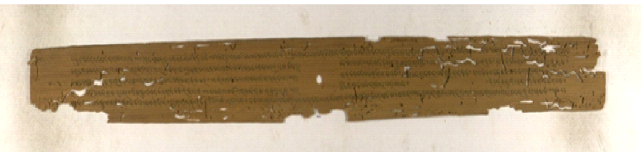

"ଯମୁନା କୁଳେଣ ରହିଲେ ନୀଜ ରାଜେ ।

*** ସଜଘେନୀ ବିଜେ **କୁରୁରାଜେ** (ରାଜା– ଏ = ରାଜେ) (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୯, ପଦ – ୨, ଓଆରପି ୩୬୨)

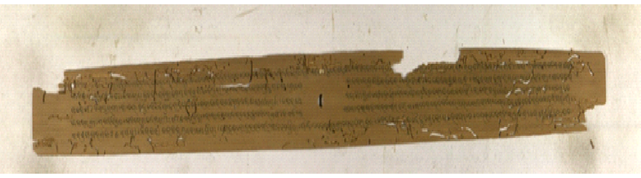

ବହୁବଚନରେ ମଧ୍ୟ (ୟେ) ଏ ର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

"ଗଙ୍ଗା ପଚାରିଲେ ୟେ ଜାହାର **ତନୟେ** ।

ତୁମ୍ଭର ତନୁଜ ପ୍ରାୟେ ଦିସଇ ମୁନିହେ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର– ୧୭ -, ପଦ – ୩, ଓଆରପି ୩୬୨)

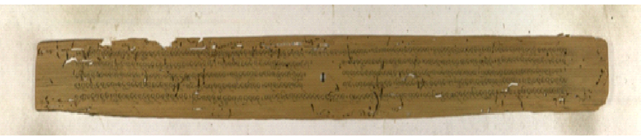

କନ୍ୟାୟେ ବୋଇଲେ ମୁ ଈଶ୍ଵର ପ୍ରାୟେ ରସିକିଂ ସେବା କଲି ।

ଯେତେ କାଳ ସେବି କିଛି ହି ନପାଇଲି ।" ।(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୮୧, ପଦ – ୪, ଓଆରପି ୩୬୨)

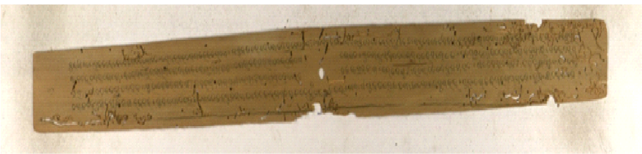

ଯମୁନା ତିରେ ଦେବି ସାଳପତ୍ର ସେଯ୍ୟା **ଗୋଟୀୟେ** କରଇ ।

ମେରମସ୍ତ ହୋଓେ କରତାର ଶୁମରଇ ।(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୮୨, ପଦ – ୨, ଓଆରପି ୩୬୨)

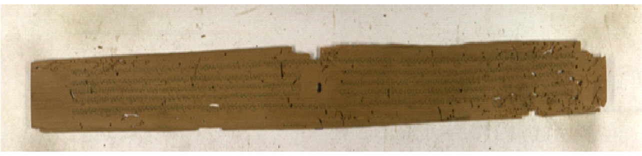

"**ବାଲିଗୁଡାୟେ**କୁପରିପତ୍ରଗୁଡାୟେ ଦେଇ ।

ଲୟେ କରି ସେବିଲେ ପ୍ରସନ ହୁଅଇ ସେହି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୮୧, ପଦ – ୫, ଓଆରପି ୩୬୨)

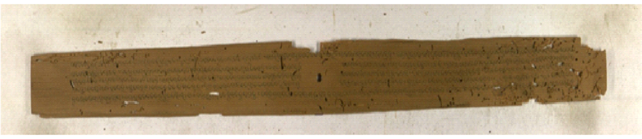

ବହୁବଚନରେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଚାରୋଟି ଧାଡି ଉଦ୍ଧାର କରାଗଲା । ପ୍ରଥମ ଓ ଚତୁର୍ଥ ଧାଡିରେ ଏ (ୟେ)ର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି 'ତନୟେ''ବାଲିଗୁଡାୟେ''ଗୁଡାୟେ' ଭାବ ଓ ବ୍ୟାକରଣିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବହୁବଚନ । କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ଧାଡିରେ ଥିବା 'କନ୍ୟାୟେ,''ଗୋଟିୟେ' ଭାବାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟି କୋଣରୁ ଏକବଚନ ହେବ । ଏଥିପାଇଁ ଏକବଚନ ହେବ ଯେ କୁନ୍ତୀ ଯେତେବେ ଦୁର୍ବାସାଙ୍କର ସେବା ଯତ୍ନ କରୁଛନ୍ତି ସମୟରେ ଦୁର୍ବାସା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ କୁନ୍ତଭୋଜଙ୍କ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଜପାମାଳି ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଦୁର୍ବାସାଓ କୁନ୍ତୀ ଏଠାରେ ଏକବଚନ । ଫୋଲିଓ ନଂ – ୮୧ରେ ଦୁର୍ଭାସାୟେ ଶବ୍ଦ ଚାରିଥର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି ।

(ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ, ଓଆରପି -୩୬୨, ଫୋଲିଓ ନଂ – ୮୨ ଦୁର୍ବାସାଙ୍କୁ ଏକବଚନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଆଉ ଏକ ପଂକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ଉଦ୍ଧାର କରୁଛି । ଫୋଲିଓ ନଂ ୮୧ର ଶେଷ ପଂକ୍ତି –

"ଦୃଭାସାକଂର ଚରିତ ଯେସନେକ ପୁଣି

ବିଚାର ବାରଇ କୋଉଭୋଜର ଦୁଲଣି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୮୧, ଓଆରପି ୩୬୨)

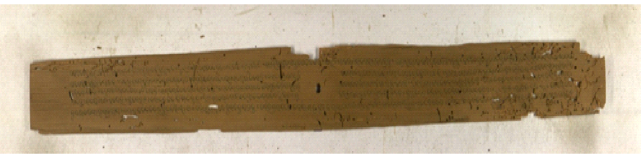

ଠିକ ସେହିପରି ଫୋଲିଓ ନଂ – ୮ରେ ଅଛି –

"ଗାଲେବ୍ୟର ନନ୍ଦନ ଅଟଇ **ସଂଜୟେ**

ରାଧେବ ନାମେଣ ତାହାର **ଦୋହିତାୟେ**" ।(ପଦ -୧)

ଏଠାରେ ଅର୍ଥରେ 'ସଂଜୟେ' ଓ 'ଦୋହିତାୟେ' ଏକବଚନ ।

ବହୁବଚନ ଅର୍ଥରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତକୁ ଏଠାରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବା ।

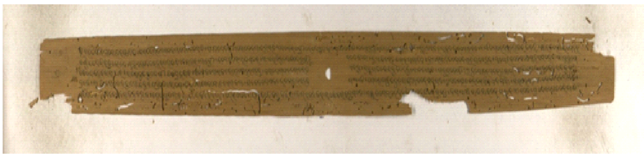

"ସଙ୍ଗତେ ଅଛତି ସାଠୀୟେ ସହଶ୍ରବାସୀ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର- ୧୦୧, ପଦ – ୧୬, ଓଆରପି ୩୬୨)

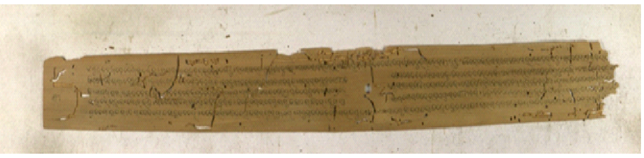

"ବୋଲିବେ ମୁନିଙ୍କର ସିନିଓ୍ୱେ ଥିଲା ଜେ ସମୟେ" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୮୫, ପଦ – ୯, ଓଆରପି ୩୬୨)

ଏଠାରେ 'ସାଠୀୟେ' ଓ 'ସମୟେ' ବହୁବଚନ ।

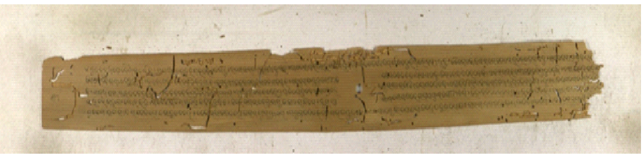

ଠିକ ସେହିପରି ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ଅର୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

"ଅନେକ ପୂଜା କଲା ବୀନୟେ ଭଗତି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର- ୧୦, ପଦ- ୧୦, ଓଆରପି ୩୬୨)

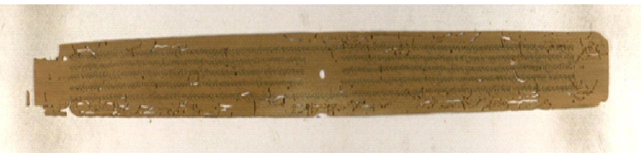

'ରେ' – "**ନିର୍ଘାତ ଘରେ** ଜନ୍ମ ହୋଇଲେକ ଚିହ୍ନି ।"

ଭାବଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏକବଚନ ଅର୍ଥରେ ଏହା ଗ୍ରହଣୀୟ । କାରଣ ପୂର୍ବ ଧାଡିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି

"ଗୃହବାସ କରିବାକୁ ବଳିଲା ମୋର ମତି ।"

(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର -୮, ପଦ – ୩, ଓଆରପି ୩୬୨)

" ଧର୍ମ ଛାଡି ସାୟେଂ ତନୁ ଫାଶୀଲେ **ଶୃଗାଂରେ** ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୧, ପଦ – ୧,ଓଆରପି ୩୬୨) ଶୃଗାଂରେ, ଅପ୍ରାଣୀବାଚକ ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ।

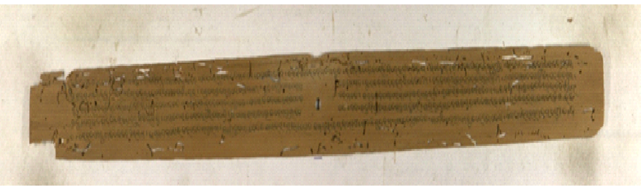

"ପିତାଘରେ ସହସ୍ରେ ବର * * * ହୋଇଗଲେ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୭, ପଦ- ୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

'ପିତାଘରେ' ବହୁବଚନ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ।

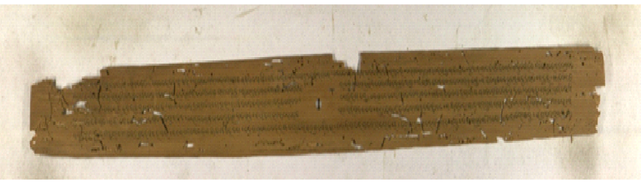

'ନ୍ତ' ଓ 'ନ୍ତି' ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଓଆରପି ୩୬୨ ପୋଥିରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ଫୋଲିଓ ୧୨୫୮ ପଦ ୧୪ ଓ ୧୫ର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇପାରିବ ।

"**ଖେଳି ବସି** ହସିବନ ବାସେ ।

ଯେମ ସମୟେ ଆସୀ ମୀଳୀଲେ ମୁନୀ ବ୍ୟାସେ ।" (ପଦ – ୧୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

"କୃଷ୍ଣଂ ଅର୍ଯୁନ **ଅଛି** ଯମୁନା କୁଳେ **ବସୀ** ।" (ପଦ – ୧୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

ଏଠାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଖେଳି >ଖେଳନ୍ତି, ବସି >ବସନ୍ତି, ହସି >ହସନ୍ତି, ଅଛି >ଅଛନ୍ତି, ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

'ନ୍ତି'–'ି'ଭାବେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଛି ।

ଠିକ ସେହିପରି **ପୁତ୍ର** ଘେନୀ ବେନି ଭୂଜର ଦୁଲଣି ।" (ଫୋଲିଓ ନଂ. ୧୫୮, ପଦ – ୬,ଓଆରପି ୩୬୨) ପୁତ୍ର>ପୁତ୍ରନ୍ତ ହେବ ।

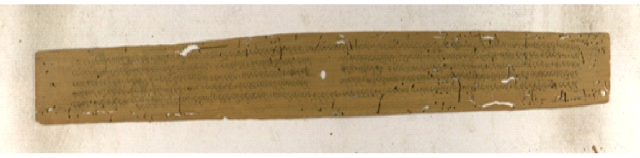

ଏହାବ୍ୟତୀତ ଅବିଭକ୍ତିକ ପ୍ରାଣୀବାଚକ କର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ଓଆରପି ୩୬୨ ପୋଥିରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

"ସାୟେତନୁକଂର ପସତେ ଦେଖିଲେ ମାହେଶ୍ୱରୀ ପୁତ୍ରକୁ କାଟୀଲେ ସେ ବେନୀ ଖଣ୍ଡ କରି ।" । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର- ୧୪, ପଦ – ୧୬)

"ଦସମାସ ଦିନର ***************** ।

+++ ସମ୍ବୋଧନା କରଇ ତପୋଧନି" । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୮, ପଦ – ୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

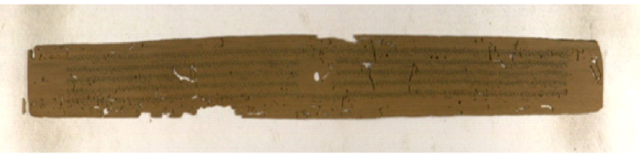

"ପିତାକୁଂ ନଦେଖି ସେ ଦିନକଂର କୁମାରି ।ମାଳାଘେନୀ ଭେଟୀଲ ଜେ ଜାଇଣ **ତ୍ରିପାରାରି** ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୪, ପଦ -୮)

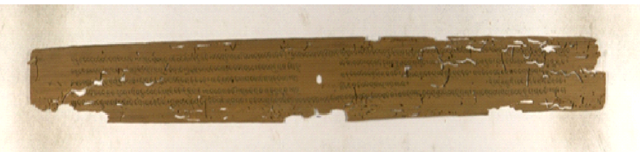

"ଗାଢେ ଆଲିଗଂନ କରି ଲୋଡିତ**ତପୋବ** ।

କେସଧରି ମୁନିକିଂ ଦେବି ମାରଇ ବହୁତ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୩, ପଦ – ୧୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

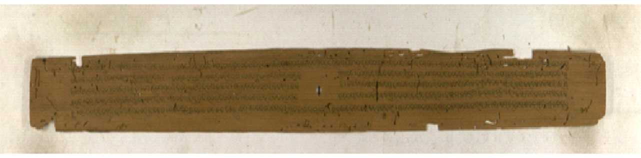

'ମୋତେ', 'ତୋତେ', ଭଳି ସର୍ବନାମ ପଦକୁ ନେଇ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତି ହୋଇଅଛି ।

"ଯେ**ମତେ** ସ୍ୱୟମ୍ବର କଲେଜେ ଦେବତା ଓ ଘେନି । ଯେସନ ସୟମ୍ୱର ଜେ ଦେଖିଣ ମିବୁଧାନି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୪, ପଦ – ୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

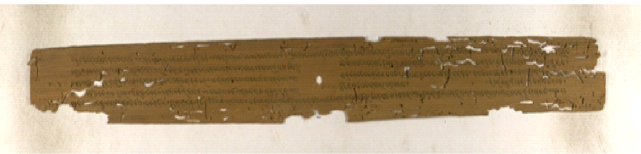

"ସେ ଜେ ଘର ଅସଜେ ଘର କରି ଅନମିତେ ।

ସଂସାରଜାକେ ଅନିତି ବୋଲି ବେଟୀ **ତୋତେ** ।" ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୧୪, ପଦ – ୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

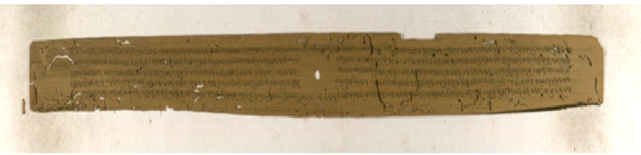

୧.୩.୨: ଏହି ପ୍ରସଂଗରେ କରଣ କାରକ ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଆଧୁନିକ ମାନକ ଓଡିଆରେ ରେ / ଦ୍ୱାରା – ଦେଇ / ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରାଣୀ ବାଚକ ପଦ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡିଆ ମହାଭାରତ ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୃତି; ର ଏ, ଏବଂ, ଏଣ, ରେ, ରେଣ ଉଭୟ ପ୍ରାଣୀ ଓ ଅପ୍ରାଣୀବଚକ ପଦ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଓଆରପି ୩୬୨ ପୋଥିର ଉଦ୍ଧୃତାଂଶରୁ ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର କିପରି କରାଯାଇଛି ସେ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

"ସତ୍ୟଯୁଗ ************** ସହଶ୍ର ବରସ ବହିଗଲା ।

କାଳରପେ ଖେଳଇ ଗର୍ଜୀ ନୀର୍ଘୋତରେ ବାଳା" ।(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର -୭, ପଦ - ୧୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ତ୍ରତାଯୁଗେ ତେରଲକ୍ଷ ବୟାଳିସି ସହଶ୍ର ବର୍ଷଗଲା ।

ତଦ୍ୱପି ବାଳି ର ବାଳ ରପ ନ ଭାଜିଲା ।" ।(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୭, ପଦ – ୧୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ତ୍ରତାଯୁଗେ ************ ରଦ୍ର ପଚଂମନୁ ।

ଦିବାରାତ୍ରେ ....ଖଟୀଜେସାୟେଂ ତନୁ" । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର–୭, ପଦ- ୧୬,ଓଆରପି ୩୬୨)

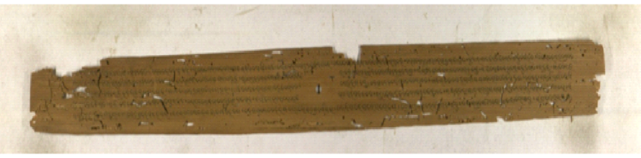

"ଯେକାଖଣ୍ଡ କଲେ ସାତ ଖଣ୍ଡ ମହି ।

ମଣ୍ଡଳେ ଭିଆଇଲେ * * * ପାରିଦଣ୍ଡ ହି" ।(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର -୨, ପଦ – ୧୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

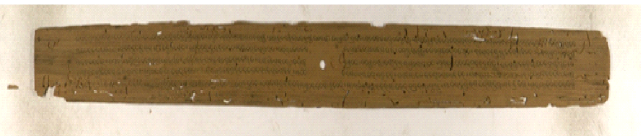

(ବାଳରପ – ଏ = ବାଳରୂପେ, ତତ୍ରାଯୁଗ – ଏ = ତତ୍ରାଯୁଗେ, ଦିବାରାତ୍ର – ଏ = ଦିବାରାତ୍ରେ, ମଣ୍ଡଳ – ଏ = ମଣ୍ଡଳେ) 'ଏ – ୟେ' ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ।

"ଚଉସଠୀ ପୁତ୍ର ଘେନୀ ଅପରାଧି ଗଣ ।

ବିଜୟେ ଶୁରନାଥର ଭାରେସମ୍ବରେଣ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୩, ପଦ – ୧୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

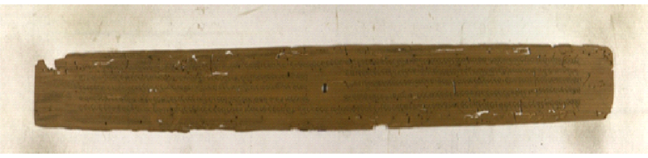

ଏଂ ର ବ୍ୟବହାର–

"ସାୟଂଙନୁ ନୀମନ୍ତ୍ରଣ କରନ୍ତେ ମୀନା ଦେଇ ।

ଭିସ୍ନେଂ ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭତ ବସାରେ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର- ୨୪, ପଦ – ୧୨,ଓଆରପି ୩୬୨)

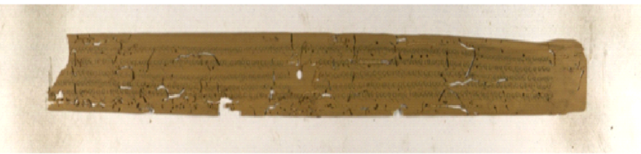

"ମୁହିଂ ସ୍ତୀରି ମାତ୍ର ହୋଇବଇ ଯୋଧୀ ।

ଜନ୍ମେଜନ୍ମେଂ ମୁହିଂ ଭିସଂକୁଂକରିସାଧୀ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର ୩୯, ପଦ – ୮,ଓଆରପି ୩୬୨)

(ଭିସ୍ମ – ଏଂ = ଭିସ୍ମେଂ, ଜନ୍ମ – ଏଂ = ଜନ୍ମେଂ ହୋଇଅଛି)

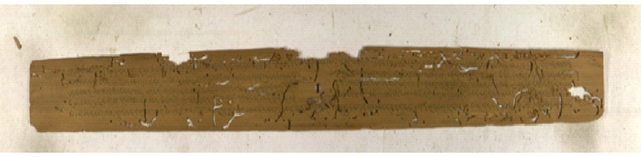

ଏଣ (ୟେଣ) – ଅପୁତ୍ରିକ ଦୋସେଣ ସେ ତ୍ରିବେଣୀ ଗଙ୍ଗାରେ ଧସୀଲା ।

ରେଣ : ଉଦ୍ଧାରେଣ ରହିଅଛି ସତ୍ୟବତି

ଭୋ ଧର୍ମ ଦେବତା ଦୁହିଂକଂରି ବଢୁ ପିରତି ।”(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୫୦, ପଦ – ୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

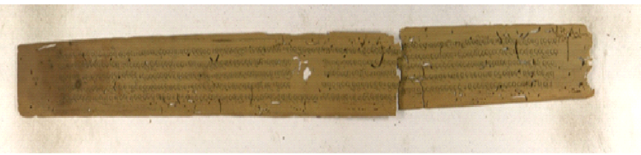

“**<u>ପାଦେଣ</u>** ଜନ୍ମ ଚତୁର୍ଥ ଘରେ ବୃହସ୍ପତି ।

ତଇତୁଲ୍ୟ ନାମେ କରଣ ଯୋଗ ବୈଧୃତି ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୨୦, ପଦ – ୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

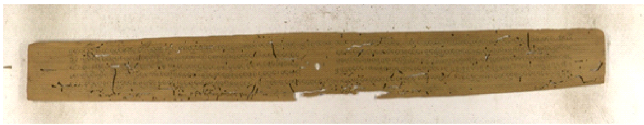

“**<u>ଯୁଗତେଣ</u>** ଅଟଇ ସବଳ ଭେଦି ।

******** ମହାତ୍ମା ଶର ଘେନୀ *********** ।”(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୯୪, ପଦ -୯,ଓଆରପି ୩୬୨)

ଏଠାରେ ଦୋଷ – ଏଣ = ଦୋସେଣ, ଦ୍ୱାର – ଏଣ = ଦ୍ୱାରେଣ, ପାଦ – ଏଣ = ପାଦେଣ, ଯୁଗ -ତ - ଏଣ = ଯୁଗତେଣ ହୋଇଅଛି ।

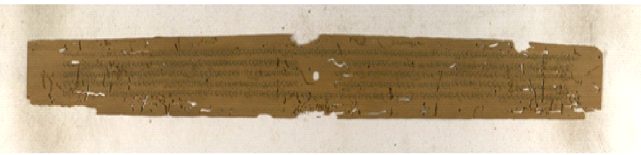

ରେ :- “ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା ତୁଲେ ହୋଇଥାଇ ପ୍ରିତି ।

<u>କୃଷିଭୂମିରେ</u> ମେଘେ ବରସଇ ରାତି ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୬, ପଦ– ୯,ଓଆରପି ୩୬୨)

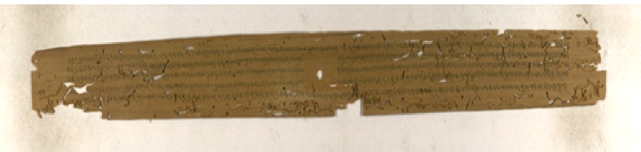

ଧନେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସଂପାଦିତ ଆଦିପର୍ବରେ

“ତୋହୋର ଅବସ୍ଥାୟେଣ ଅନେକ ଦୋଷ ମୋତେ ।” (୧୮୯/୨)

ଅବସ୍ଥା – ଏଣ = ଅବସ୍ଥାୟେଣ >ଅବସ୍ଥାୟେଣ (୩) ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ଓଆରପି ୩୬୨ରେ “ତୋହର ଅବସ୍ଥାରେ ଅନେକ ଦୋଷ ହେବ ମାନଇ ।” ବୋଲି ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର ୭୨ ପଦରେ ଅଛି । କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ ବିଭକ୍ତି ସଂକେତ ଲାଗି ନାହିଁ ।

“ଟମକ ନୀସାଣ ବିର ଢୋଲ ସଂଖ**<u>ବାଦ୍ଧ</u>** ।

ଆକାଶ ଉଛୁଳୁ ଅଛି ଗହନ **<u>ଶବଦ</u>** ।”

(ଟମକ ନୀସାଣ ବିରଡୋଲ ସଂଖ **<u>ବାଦ୍ୟରେ</u>**, ଭୀଷଣ **<u>ଶବଦରେ</u>**

ଆକାଶ ପ୍ରକଂପିତ ହେଉଅଛି ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର- ୨୭, ପଦ – ୧୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

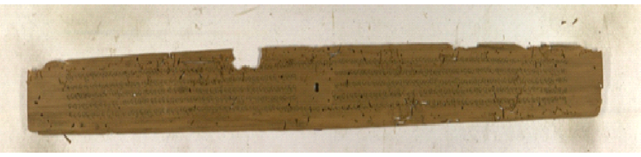

୧.୩.୩ : ସଂପ୍ରଦାନ କାରକରେ ୪ର୍ଥୀ ବିଭକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଆକୃତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରାଣୀବାଚକ ଗୌଣ କର୍ମ ଓ ସଂପ୍ରଦାନ କାରକ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦ୍ୱିତୀୟା ଓ ଚତୁର୍ଥୀ ବିଭକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ତାରତମ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସଂପ୍ରଦାନର ଅର୍ଥ – କାହାକୁ କିଛି ଦାନ କରାଗଲେ, ଗ୍ରହୀତା ଠାରେ ସଂପ୍ରଦାନ କାରକ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା :- ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବାବୁ ଭିକାରୀକୁ ପାଂଚଟଙ୍କା ଦେଲେ । ଏଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବାବୁ ଦାତା, **<u>ଭିକାରୀ</u>** ଗ୍ରହୀତା । ଆଉ ଏକ କଥା ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ଆସେ, ଯାହା ଦାନ କରାଯାଉଥିବତା ଉପରେ ଦାତାର ଅଧିକାର ରହୁ ନଥିବ । ଯଦି ଅଧିକାର ରହିବ ତା’ ହେଲେ ସଂପ୍ରଦାନ କାରକ ହେବ ନାହିଁ ।

ଯଥା – ମା’ ଧୋବାକୁ ଲୁଗା ଦେଲେ । ଏଠାରେ ଧୋବାର ଲୁଗା ଉପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର ନାହିଁ । କାଚି ସାରି ଫେରାଇ ଦେବ । ଏଠାରେ ଧୋବାକୁ କର୍ମକାରକ ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତି ହେବ ।

ଦେଲେ – ଦ୍ୱିକର୍ମକ କ୍ରିୟା, ‘ଲୁଗା’ ମୁଖ୍ୟକର୍ମ, ‘ଧୋବା’– ଗୌଣକର୍ମ ।

ତେଣୁ ଏଇ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଓ.ଆର.ପି ୩୬୨ ପୋଥିର ଉଦ୍ଧୃତ ଧାଡିରେ ଚତୁର୍ଥୀ ବିଭକ୍ତିର ବ୍ୟବହାରକୁ ଦେଖିବା ।

‘କୁ’– ଅମ୍ବୀକା ନାମେ କନ୍ୟା ଅମ୍ବାଳିକାର ସାନ ବହିଣି ।

ବିଚିତ୍ରକୁ ପ୍ରଦାନ କଲାକ ନୃପମଣଇ । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୨୨, ପଦ – ୧୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

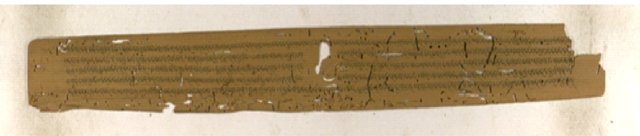

‘କୁଂ’–” ଶୁବର୍ଣ୍ଣ ପଲମରେ ସମସ୍ତ ପୁରୋଇ ।

ଦେବତାକୁଂ ଦେଇ ପ୍ରଥମ ଗୁଣ୍ଡା ତୁଣ୍ଡେ ଲାଇ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୭୫, ପଦ – ୧୦,ଓଆରପି ୩୬୨)

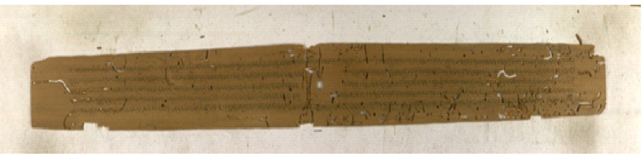

‘କି’– ଚାଲ ହୋ ସାହାଡା ବୃକ୍ଷ ଦେଖିଜିବା ।

ଗାନ୍ଧାରିକି ତାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୭୭, ପଦ – ୮,ଓଆରପି ୩୬୨)

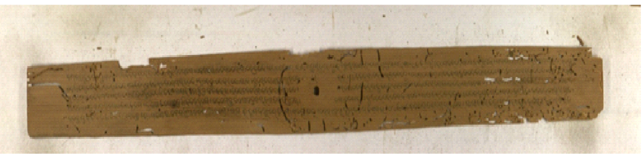

ଏ –”**ଶୁଭେ** ପ୍ରଦାନ ହୋଇଲେ କୁମାରି ।”

ଅନେକ ଜଉତୁକ ଦେଲେ ଦଣ୍ଡଧାରି ।”(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୮୭, ପଦ – ୨୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

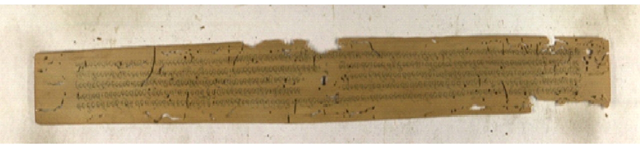

“ଅଗ୍ନୀକାର ଷରୀକି ମୁଜେ ମାଈଲି ଶୃଙ୍ଗାର କାଳେ ।

କୋପେ ମହାତ୍ମା ମୋତେ ସାପ୍ର ହେଲେ ପ୍ରାଣର **ବିକଳେ** ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୦୧, ପଦ – ୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

“ବନ୍ଧୁକୁ ଘେନୀ ପ୍ରଣପତ୍ୟ ହୋଇଲେକ ପଣ୍ଡୁ ।

ବ୍ୟାସେ କଲ୍ୟାଣ କଲେ ତୋତେ ବନସ୍ତେ ପ୍ରମାଦ ନପୁଡୁ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୦୨, ପଦ -୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

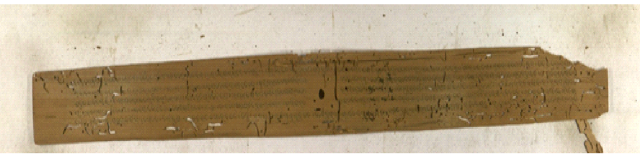

‘କୁ’–”ବୋଲଉ ବ୍ୟାସେ ସାଧୁ ସାଧୁ ସୋଦର ।

ଧୃତିରାଷ୍ଟକୁ ରାଯ୍ୟ ଦେଇ ଅବସ୍ଥା ପାଇଲୁବ ବନସ୍ତର ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର -୧୦୨, ପଦ – ୬,ଓଆରପି ୩୬୨)

“ବର ପ୍ରଦାନ କଲେ ବାଳୁତ ପ୍ରତକୁ

ବୈସାନର ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ **ଭିମକୁ** ।”

ଏଠାରେ ବାଳୁତ ପୁତ୍ର – ଭୀମ । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୪୮, ପଦ – ୧୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

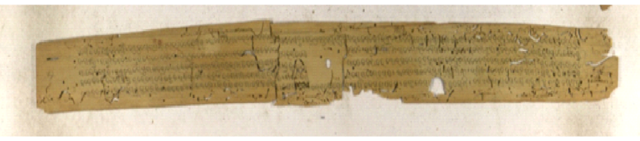

‘ଏ’– ଶ୍ରୀ ଭୂଜେ ଅର୍ଘ୍ୟ ଘେନୀ କୁମାରକୁଂ କଲେ ପୁଜା ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୫୩, ପଦ - ୧୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

‘କୁଇଂ’–‘କୁ’ ଅର୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ବନପର୍ବ ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ ପୃ ୯୬ରେ “ବିଭୀଷଣକୁଇଂ ରାଜା ସମର୍ପି ସୀତାଙ୍କୁ ଘେନି ଆସନ୍ତି ବାହୁଡି” ଅଛଇ । ବିଭୀଷଣକୁଇଂ – ବିଭୀଷଣଙ୍କୁ । ଠିକ ସେହିପରି ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଧାଡି “ଧୃତରାଷ୍ଟକୁ ରାୟ ଦେଇ .....ମଧ୍ୟ ସମାର୍ଥବୋଧକ ।”

୧.୩.୪ : କୌଣସି ବସ୍ତୁର ପୃଥକହେବା କଥା ବୁଝାଇଲେବା ଯାହାଠାରୁ ପୃଥକ ହେବା କାର୍ଯ୍ୟଘଟେ ତାହାକୁ ଅପାଦାନ କାରକ କୁହାଯାଏ । ବୃକ୍ଷରୁ ପତ୍ର ପଡିଲା । ଏ ଧାଡିର ଅର୍ଥ ବୃକ୍ଷରୁ ପତ୍ରବିଛିନ୍ନ ହେଲା । ଏଠାରେ 'ବୃକ୍ଷ' ଅପାଦାନ କାରକ କିନ୍ତୁ ଯଦି 'ବୃକ୍ଷରୁ ପତ୍ର ପଡିଲା' ଧାଡିରେ ଅପାଦାନ କାରକ ହେବ ନାହିଁ । ବୃକ୍ଷର ପତ୍ର ଅର୍ଥ ବୃକ୍ଷସମ୍ବନ୍ଧୀ ପତ୍ର । ଏହାବ୍ୟତୀତ 'ନିବୃହେବା'ଭୟ ବାରକ୍ଷା କଥା ପ୍ରସଂଗରେ ଯାହା ଠାରୁ ପରାଜୟ ଘଟେ, ଯାହାଠାରୁ ବାରଣ କରାଯାଏ,ଯାହାଠାରୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ଘଟେ, ଶିକ୍ଷାଦି ଅର୍ଥ ଯୋଗରେ ବା ପଠନ ଶ୍ରବଣ ଆଦି ବୁଝାଇଲେ । ଜନ୍ମହେବା ସୃଷ୍ଟି ହେବା, ସ୍ଥାନ, ସମୟ, ଦିଗବାଚକ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗରେ ଏବଂ ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିକର ଉତ୍କର୍ଷବା ଅପକର୍ଷ ବୁଝାଇଲେ ପଂଚମୀ ବିଭକ୍ତି ହୋଇଥାଏ ।

'ଉ' : **ମୋହିଲୁ** ସଂସାର ଜୟ ତୁ ଗୋସାମଣୀ ।

ଜୟ ଜୟ ଦୁର୍ଗେ ଗୋ ଅପାଦ ଖଣ୍ଡଣି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୨୮, ପଦ – ୧୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ପାଣି **ପବନୁ** ଆନେ ନାହିଂ ମୋର ।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୯୬, ପଦ – ୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

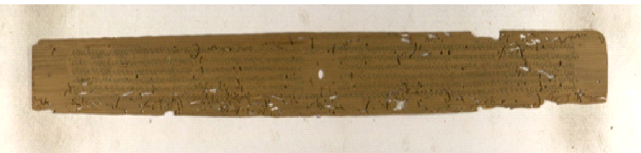

"ସାଧୁ ସାଧୁ ଶବଦ ଶୁଭିଲା ଧ୍ୱନୀ ଗୋଟୀୟେ ।

ଗଗନୁ ପୁଷ୍ପବୃଷ୍ଟି କଲେ ଦେବତାୟେ ।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୨୦, ପଦ – ୧୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

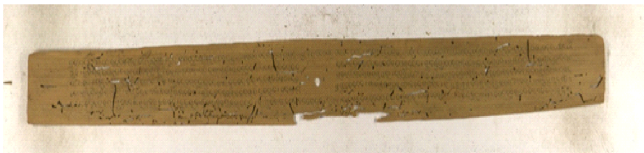

'ଉଂ'–" ଅନେକ ଭୋଗ୍ୟ ଦେଇ ଜତନେ ପ୍ରତିପାଳି ।

ପରଦାରାଉଂ ଆନେ ସେ ନ ଜାଇ ଯଞ୍ଜାଳୀ ।" (ଫୋ .ନଂ – ୧୦୪, ପଦ –-୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

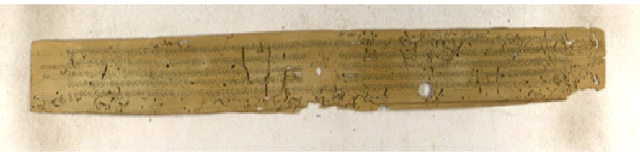

'ହୁଂ'–"ଆମ୍ଭେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ କଲୁ ମୋତେ ଶ୍ରଧା ।

"**ଆଜିହୁଂ** ନାମ ତୋର ହୋଉ ଯୋଜନଗନ୍ଧା ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୯୮, ପଦ – ୭,ଓଆରପି ୩୬୨)

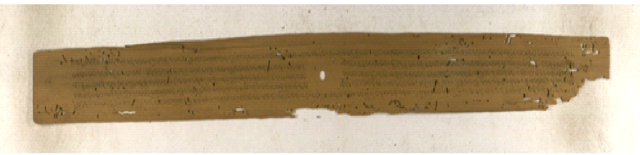

ବନ ଘେନୀ ରମଣ କଲ ଗୋ ମହାସ୍ୱତି ।

ପବଜଂନି ନାମ ତୋର **ଆଜିହୁଂ** ଦେବି କୋଉି । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୧୩୮, ପଦ – ୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

"**ଆଜିହୁଂ** ଶୂନ୍ୟଜେ ଶୂନ୍ୟହୁଂ ପବନ

ପବନହୁ ଯାତ ଜେ ଯୋଗ ପୁରୁଷମାନ ।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୫୪, ପଦ – ୧୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

ସେ **ପୁରଷହୁଂ** ଜାତ ହୋଇଲେ ସ୍ତିରି

ଯେହା **ତହୁଂ** ଜାତ ହୋଇଲେ ମହାଦେବ ଚାରି ।" । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୫୪, ପଦ – ୧୨,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ଯେତେକ ଯୋଗାଡ ଟୀ ତୁମ୍ଭର ମଉଫୁଲି ।

ତୁମ୍ଭ ମଣୋହିଂ ନୋହୁଣୁ ମୁ **ଆଗହୁଂ** ଖାଇଲି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୭୭, ପଦ – ୨,ଓଆରପି ୩୬୨)

'ରୁ'– ପରାସର ସାୟେଂତନୁ ଭୁରିସର୍ବା ଯେତେକ ଭ୍ରାଥେ ।

ପରାସର ଠାର ବ୍ୟାସ ହୋଇଲେ ସମ୍ଭୁତେ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୨୧, ପଦ -୨,ଓଆରପି ୩୬୨)

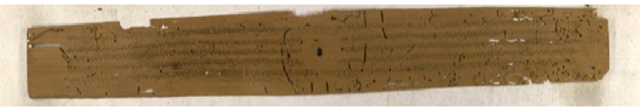

ରୁ – ର ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତ ।

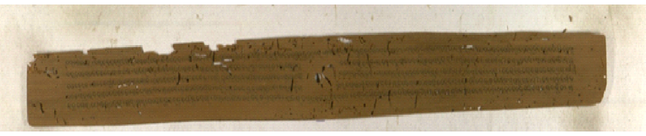

୧.୩.୫ : ସାଧାରଣତଃ ସମ୍ବନ୍ଧ ପଦରେ ଷଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତି ହୋଇଥାଏ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିଶେଷ୍ୟପଦ ସହିତ ଯେଉଁ ବିଶେଷ୍ୟ, ସର୍ବନାମ ପଦର ସମ୍ବନ୍ଧ ଥାଏ ଏବଂ ଉକ୍ତ ପଦାର୍ଥକୁ ଯାହା ବିଶିଷ୍ଟ କରି ଦିଏ ତାହାକୁ ସମ୍ବନ୍ଧ ପଦ କୁହାଯାଏ । ଏଠାରେ ୬ଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତୀ ଚିହ୍ନ କର, କରି, ଙ୍କର, ଙ୍କ, କ, ର, ରି ପ୍ରଭୃତିର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି ।

ଏହା କେବଳ ସମ୍ମାନସୂଚକ ଏକବଚନ ଓ ବହୁବଚନରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

"**ମାତାଙ୍କଂର** ଭାଗରେ ଓଡରାଷ୍ଟ ମଣ୍ଡଳେ ।

ତେଣୁ ସେ ଓଡସୀ ଭ୍ରଥ ଖଣ୍ଡ ଗୋପୀଳେ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୨, ପଦ – ୯,ଓଆରପି ୩୬୨)

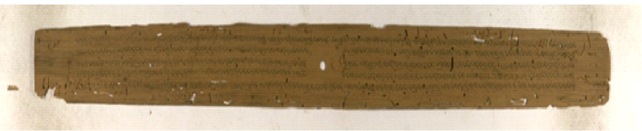

"ସାୟେଂତନୁ ଚେ ବୈଷ୍ଣଂବ ଭାବ ଦେଖି ।

ରସୀଙ୍କଂର + + + ଭାବ ବାଢଇଲା ଶଶି ମୁଖି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୯, ପଦ – ୮,ଓଆରପି ୩୬୨)

"**ନାରାୟେଣଙ୍କଂର** +++ ଅଟଇ ମହାବହ୍ନ ।

ସସାଂର ଅପାଦର ତରିବାକୁ ନାରାୟେଣ ଅଟଓ ଧର୍ମ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର -୯, ପଦ – ୧୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

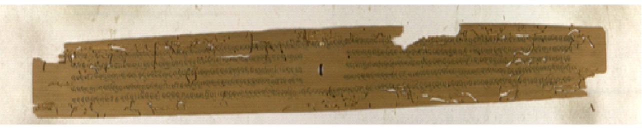

"**ଗୁରଙ୍କଂର** ବଚନ ନ କରଇ ଜେଣେବଳା ।

ବଂସ ନାସ ଜାଇଟୀ **** ବୁଡଇ ଭେଳା ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୨, ପଦ -୧୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

"**ମାତାଙ୍କଂର** ବଚନ + + + ବସଂ ହୋୟେ କ୍ଷୟେ ।

********** ଧର୍ମ ନାସଜାୟେ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୨, ପଦ – ୧୬,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ଜେଅବା ତୁମ୍ଭେ କରିବ ଅବଜ୍ଞା ।

ଭିସ୍ମଂକଂର ତେଜକୁ ତୁମ୍ଭର କିସ ********** ।" (ଫୋଲିଓ. ନଂ – ୨୫, ପଦ – ୧୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

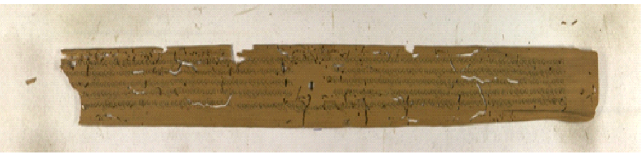

'ର'–"**ନୃପତିର** ଅବରେ ନେଇ ଦେଲାକ ପୁଷ୍ପମାଳି ।

ଶ୍ରୀଭୁଜେ ସମ୍ଭରାଣ ସାନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଅସ୍ୱମାଳି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର– ୫, ପଦ -୮,ଓଆରପି ୩୬୨)

"**ପିତାର** + + + ସେମୃଗ ଜେ ଲୋଚନି ।

ମିଳିଲା ଶୁନ୍ଦରି ସେ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ମାଳାଘେନୀ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର -୫, ପଦ – ୬,ଓଆରପି ୩୬୨)

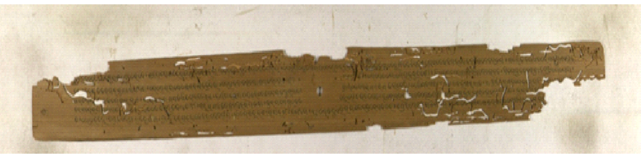

'ରି'–"ବୋଇଲେୟେ ପୁତ୍ର ପୁତ୍ର ନୁହଇ **ଆମ୍ଭରି** ।

ନ ପୁଣ ପୁଣ ବୋଲି ଯେହାକୁଂ ହଂ ମାରି । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୭, ପଦ -୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ଜାଇଣ ସାଂୟେଉନୁ ଧଇଲେ କୋଳକରି ।

ସଚଂୟେ ବ୍ରତ ମୁନୀହେ ପୁରିଲା **ମୋହରି** । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର– ୨୦, ପଦ – ୬,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ଅମ୍ବୀକା ବୋଇଲା ତୁ ପରମ ମାହେଶ୍ୱରି ।

ଯେତେ କାଳ ଗଲା ଆଜ୍ଞାବ୍ରତ **ତୋହରି** ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର -୪୪, ପଦ – ୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

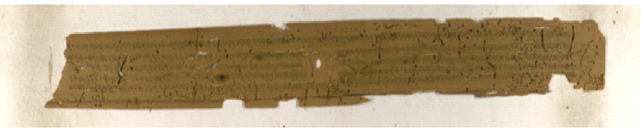

ସମ୍ବନ୍ଧ ପଦର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବେ କ୍ରିୟା ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ଥାଏ । ଯେମିତି ନଦୀର ଜଳ (ପିଅ), ରାଜାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟ (ଆସୁଅଛି), ପ୍ରଶୁରାମଙ୍କ ନାସିବା (କାଟିବା) । ଏଠାରେ ନଦୀ , ରାଜା ଓ ପ୍ରଶୁରାମଙ୍କ ସହ ପିଇବା, ଆସିବା ଓ କାଟିବା କ୍ରିୟାର ସିଧାସଳଖ ବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ।

୧.୩.୬. : ଅଧିକରଣ କାରକରେ ସପ୍ତମୀ ବିଭକ୍ତି ହୋଇଥାଏ । ଯେମିତି ବାବୁନୁ ଥାଳିରେ ଭାତ ଖାଉଛି । ଏଠାରେ ଭାତ ଖାଇବା କାର୍ଯ୍ୟର ଆଧାର ହେଉଛି 'ଥାଳି' । ବହିଗ୍ରନ୍ଥାଗାରରେ ଅଛି । ଏଠାରେ ବହି ରହିବାର ଆଧାର ହେଉଛି ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର । ଅଧିକରଣ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଯଥା – ଆଧାରଧିକରଣ ଓ କାଳାଧିକରଣ । ଆଧାରାଧିକରଣ ଚାରିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ।

- ଐକ୍ୟ ଦେଶିକ (ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରୁଛି)
- ବ୍ୟପ୍ତି ବାଚକ (ଦହିରେ ଲହୁଣି ଅଛି)
- ବୈଷୟିକ (ସେ ସାହିତ୍ୟରେ କୁଶଳ)
- ସାମୀପ୍ୟ ସୂଚକ (ଚିତ୍ରୋତ୍ପଳାରେ ରାମାୟଣ ଶୁଣି)

କାଳା ଧିକରଣ - ଯେଉଁ କାଳରେ (ସମୟରେ) କ୍ରିୟା ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ତାହାକାଳାଧିକରଣ । ଆଶ୍ୱିନ ମାସରେ ଦଶହରା ହୁଏ । ସାଢେ ଏଗାରଟାରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଆମ୍ବ, ପଣସ ପଚେ । ଦିନ, ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଶଷକ ଶବ୍ଦ ରହିଲେ ଅଧିକରଣ କାରକରେ ସପ୍ତମୀ ବିଭକ୍ତି ହୁଏ ।

ସାରଳାମହାଭାରତରେ 'ଇ', 'ଇଂ', ଏ (ୟେ), ଏଣ (ୟେଣ), ରେ ରେଣ, ତେ, ଇତ୍ୟାଦିର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି ।

'ଇ' : "ସଲୁ ବୋଇଲେ ଦେବ ଅମ୍ଭୁ କନ୍ୟା ବାଳି ।

ସେହି ସେ ଅଟଇ ଦେବ ମନର ହିଆଳୀ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୩୨, ପଦ – ୧୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

"************ ବାହାର କଲେ ପାତ୍ର ଅମନାତ୍ୟେ ।

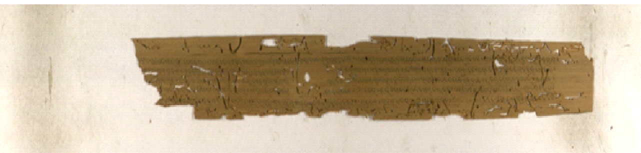

ଦେଖି ଶୁନ୍ଦେରି ବି ମୋହିତ ଚିତ୍ତେ ।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୩୪, ପଦ- ୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

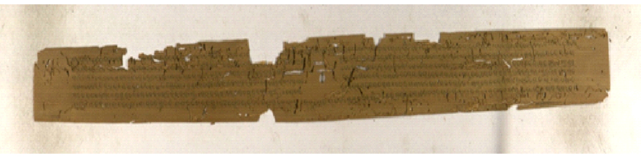

"**ସବୁରି** ବଚନ ଜହ୍ନୁଂ ଭାର୍ଜୀଲ ଗାଙ୍ଗବ

ଦେଖି ବିର ସଜେ ହୋଇଲା ପଦ୍ମଂନାଭ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୬୪, ପଦ -୧୬,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ସେ କନ୍ୟା ଆଣନ୍ତି ବାରଣା ଯେ ବୀବାହ କରିବାକୁ ।

ୟେହି କଥା ରହିଲା ସମସ୍ତ ରାଯ୍ୟକୁ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୬୪, ପଦ – ୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

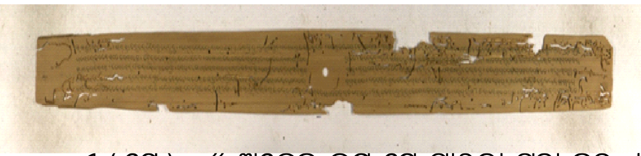

ଏ (ୟେ) –" ଅନେକ ବକ୍ଷ ସେ ମାଇଲା ମହା କର ।

ନାମେ ବିକ୍ଷାତ ଜେ କଲା ସେ ମେଦିନିର ।" (ଫୋ – ୧, ପଦ – ୧୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

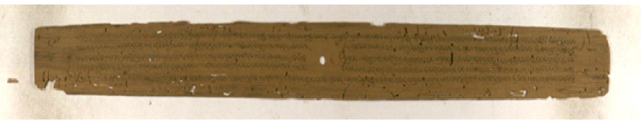

"ନବସାଗର ଜେ ବହୁ ଲୋକ ଘେନୀ ।

ମଣ୍ଡଳେ ଯ **ମଣ୍ଡଳେ** ଜାଇ **ବିଜୟେ** ତାର ଯୋନି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୩, ପଦ – ୯,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ତ୍ରିଦଶ **ଦେବେ** ଜେ ବସିଲେ ଆସ୍ଥାନେ ।

ତାପତି ସ୍ୱୟମ୍ବର କରି ତରିଦ୍ଧ ମାନ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୩, ପଦ –୮,ଓଆରପି ୩୬୨)

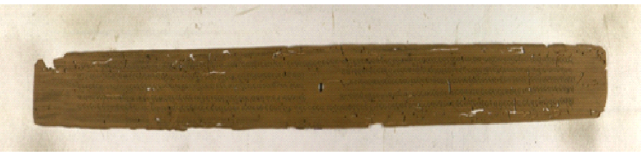

“କମଣ୍ଡଳ ଜଳେ କରାଇଲେ ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ନାନ ।

କସ୍ତୁରି ଗନ୍ଧ ଆମୋଦିଲେ ଯେକ ଯୋଜନ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୪୮, ପଦ – ୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

“ଅଳକା ଭୁବନରେ ଜେ କୁବେର ଦେବତା ।

ସାତ ନିଧିଘେନି **ବିଜୟେ** ପ୍ରଥେର ସମେତା ।”(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୩, ପଦ – ୧୧,ଓଆରପି ୩୬୨)

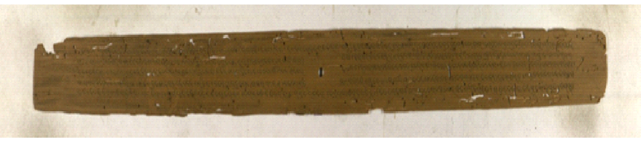

ଇଂ –“ସାଲୁ ବାହୁଡ଼ିଲା ଯେତେ କଥା ଶୁଣୀ ।

ବାଟ **ଚାହଇଂ** ସେ ପଦ୍ମନାଭ ନୃପମଣୀ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୩୩, ପଦ – ୭,ଓଆରପି ୩୬୨)

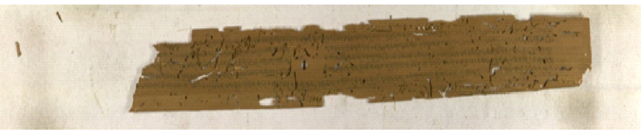

“ସର୍ବମଙ୍ଗଳା ରପ ମାତାଙ୍ଗୀ ମତଭୋଳା ।

ଗ୍ରନ୍ଥ ଅର୍ଥ **ଶୁଣଇଂ** ସେ ହରସ କୁତୁହୋଳା ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୭୧, ପଦ –୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

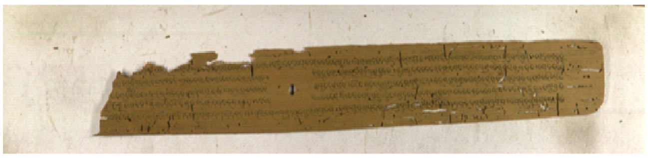

“**ଗମଇଂ** ଆକାସେ ଜେଶୋମବଂସ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତି ।

ଲକ୍ଷେ କଦମ୍ବର ତହିଁ ଶୁନ୍ୟେଣ ବାଜନ୍ତି । । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୬୨, ପଦ –୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

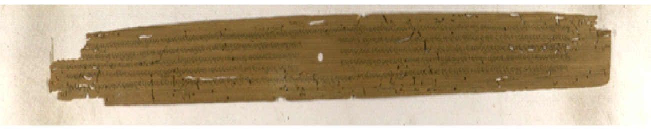

ରେ –”**ହୃଦରେ** ଲଗାଇଣ କରଇ ଆଲିଙ୍ଗନ ।

ସେ ଚିତ୍ର ପୀତୁଳୀକି ଯେ କରଇ ରମଣ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୧୧, ପଦ – ୧୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

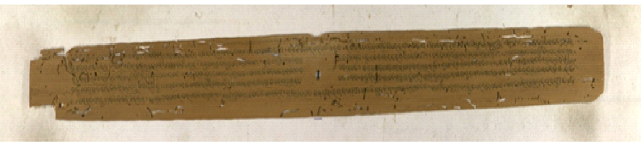

“**ମଥାରେ** ଘେନୀଲେ ଅମୃତ ପାନ ହୋଇ

ପୁର୍ବରଭିୟାଣ ଯେହା + + + ଯାଇ (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୭୪, ପଦ –୧୪,ଓଆରପି ୩୬୨)

ଡାହାଣ **ପାଖରେ** ଜେବେ ବର କୋଳି ବୃକ୍ଷ ଥାଇ

“ତହୁଂ ପୁତ୍ର ଗୋଟୀଏ ଘେନିଲେ ସତ୍ତ୍ୱକ୍ଷୟ **ଜାଇଂ**” । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୭୪, ପଦ –୧୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

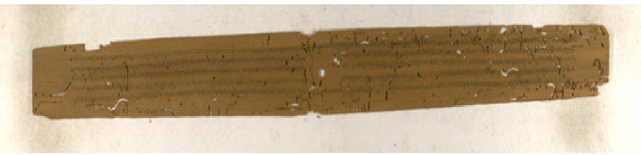

“ଭୃଗୁବାର ଦିବସ ଶୁଭକର୍ମ ନାମେ ଯୋଗ ।

ନବମ **ଘରେ** ଚନ୍ଦ୍ର ବୃହସତୀ ଯେକାଦସମେ ଭୋଗ” । (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୪୯, ପଦ – ୭,ଓଆରପି ୩୬୨)

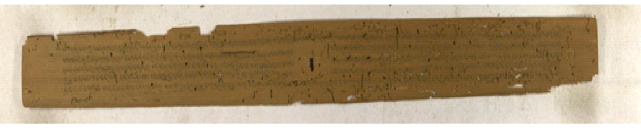

“ଯମଦୁତ ପଡି ହୋଇଲେ ଶୁଜାଣଂ ।

ଶକତିରେ ଉତପତି ହୋଇଲେ ପୁତ୍ର ତିନୀଜାଣ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୫୪, ପଦ –୧୩)

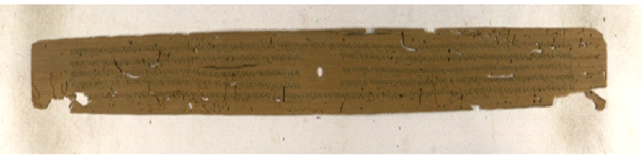

“ରୋହିଣୀ **ବୃସରାଶିରେ** ଯାତିରେ ଶୁକ୍ରକ୍ଷତ୍ରି ।

ସପ୍ତମେ ଶୁକ୍ର ନବ ସେ ବୃହସତୀ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୫୯, ପଦ –୧୫,ଓଆରପି ୩୬୨)

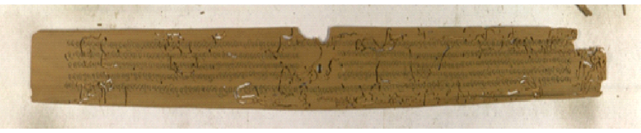

“**ପ୍ରାତକାଳେ** କନ୍ୟା ନେଲେ ସମସାନେ ।

ଦହନ ସାରି ଶୁଦ୍ଧ କଲେ ଯେକାଦସ ଦିନେ ।” (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୬୪, ପଦ –୧୩,ଓଆରପି ୩୬୨)

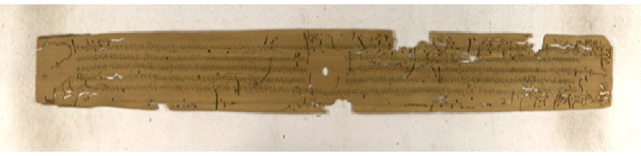

"**ବୈଶାଖ** ମାସେ ଯୋଟୀଲା କୁହୁ****** ।

ତକ୍ଷଣେ ମାୟା ସେ କଲେ ବ୍ରହ୍ମଂଚାରି ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୪୮, ପଦ –୧୬,ଓଆରପି ୩୬୨)

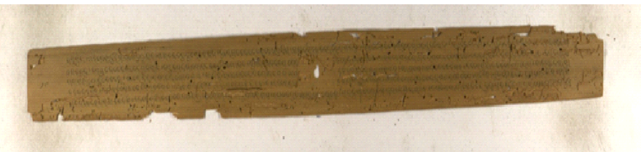

"ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା ତୁଲେ ହୋଇଥାଇ ପ୍ରିତି ।

କୃଷିଭୂମିରେ ମେଘେ ବରସଇ ରାତି ।"(ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୬, ପଦ – ୮,ଓଆରପି ୩୬୨)

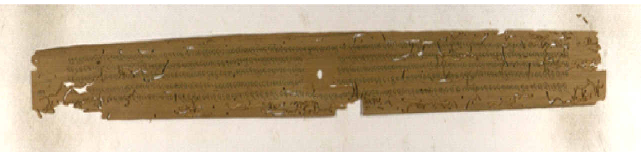

"ଦ୍ୱାଦସ ବରଷ ହୋଇଲି ଜେତେବେଳେ ।

ପିତା ସ୍ଥାପିଲେ ମତେ ଯମୁନା ନଦିତିରେ ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୪୬, ପଦ – ୨,ଓଆରପି ୩୬୨)

"ଯେମତ୍ତ ନାବ ବାହିଲି ବେନୀଜେ ***** ।

ସେ ଦିନଙ୍କଣେ ନାବେ ବସୀଲେ ପାରାସର ମୁନୀବର ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର –୪୬, ପଦ –୧୦,ଓଆରପି ୩୬୨)

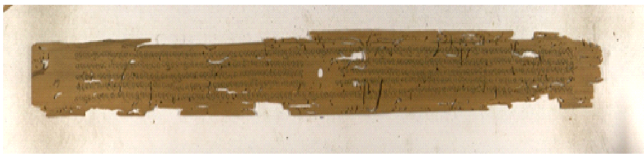

'ଏଣ' (ଯେଣ) –"କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଦ୍ଦର ବନ୍ଦେଣ ଅଟଇ ଜଗଜିଣା ।

ସକଳ ବିଦାୟେ କୁସଳ ସେ ଭୋଜର ଦୁଲଣା ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୮୭, ପଦ – ୨,ଓଆରପି ୩୬୨)

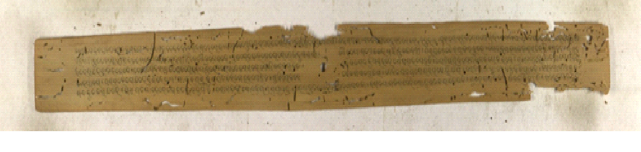

"**ଯୁଗତେଣ** ଅଟଇ ସବଦ ଭେଦି ।

******** ମହାତ୍ମା ଶର ଘେନୀ *********** ।" (ଫୋଲିଓ ନମ୍ବର – ୯୪, ପଦ – ୧୦,ଓଆରପି ୩୬୨)

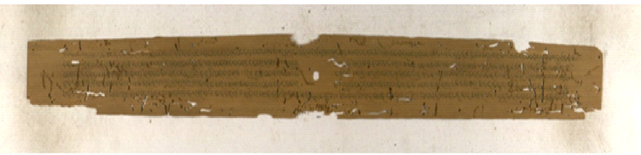

୧.୩.୬ –ଆଲୋଚନାରେ ବିଭକ୍ତି ଚିହ୍ନ କାରକ ସଂପର୍କକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରେ ।ଓ. ଆର.ପି ୩୬୨ ପ୍ରାପ୍ତ ପୋଥିରୁ ପାଠୋଦ୍ଧାର କରଇ ବିଭକ୍ତିର ବହୁବିଧ ବ୍ୟବହାରଗତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିଛୁ । ବ୍ୟାକରଣଗତ ନିୟମ ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥ ଆଧାରରେ ବିଭକ୍ତିର ନିରୂପଣ କରାଯାଇଛି । ଦ୍ୱିତୀୟା ଚତୁର୍ଥୀ ଓ ଷଷ୍ଠୀର କେତେକ ସଂକେତ ସମାନ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ନିରୂପଣ ନିମନ୍ତେ ବାକ୍ୟାର୍ଥ ଓ ବ୍ୟାକରଣଗତ ନିୟମକୁ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଛି ।

ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଓଡିଶାନ୍ ଷ୍ଟଡିଜ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଡିଜିଟାଲ ମାନବବିଦ୍ୟା ଓ ଅନୁବାଦ ଅଧ୍ୟୟନ କେନ୍ଦ୍ରରେ ରିସର୍ଚ୍ଚ ଆସୋସିଏଟ୍ ଅଧ୍ୟାପକ ଡକ୍ଟର ଅରବିନ୍ଦ ଦାସ ଓଡିଆ ପୋଥି ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ କେବଳ ଓଡିଆ ଭାଷା ଦିଗରେ ନୁହେଁ, ବରଂ ସେ ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ଜୀବନ,ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତି ଐତିହ୍ୟସାରକୁ ବିସ୍ତାର କରିବା ସହିତ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର କାଳଜୟୀ ଭଣ୍ଡାରକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଓଡିଆ ପୋଥି ସଂପର୍କିତ ଏହି ଗବେଷଣାତ୍ମକ ତଥ୍ୟ ଆଗାମୀ ପିଢିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟର ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଦିଗରେ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇ ଦେବ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଡିଜିଟାଲ ମାନବବିଦ୍ୟା ଓ ଅନୁବାଦ ଅଧ୍ୟୟନ କେନ୍ଦ୍ରରେ ସାରଳା ମହାଭାରତର ଅନୁବାଦ ଓ ପୋଥି ସମ୍ପାଦନା ପ୍ରକଳ୍ପରେ କର୍ପସ ସମ୍ପାଦକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ତଥା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଓଡିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଦୀର୍ଘ ୨୧ ବର୍ଷର ଗବେଷଣା ଓ ଅଧ୍ୟାପନାର ଅଭିଜ୍ଞତା ରହିଛି ।

ଏହି ଗବେଷଣାତ୍ମକ ନିବନ୍ଧଟି ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଡିଜିଟାଲ ମାନବବିଦ୍ୟା ଓ ଅନୁବାଦ ଅଧ୍ୟୟନ କେନ୍ଦ୍ରର ସଂଯୋଜକ

ପ୍ରଫେସର ଉର୍ମିଶ୍ରୀ ବେଦମୱାଙ୍କ ଅନୁମତି କ୍ରମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ।

ହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ:

୧. ସାରଳା ମହାଭାରତ ଓ.ଆର୍.ପି. ୩୬୨ ପୋଥି

୨. ସାରଳା ମହାଭାରତ ଓ.ଆର୍.ପି. ୧୨୪୫ ପୋଥି

୩. ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ସାରଳା ମହାଭାରତ (ଆଦିପର୍ବ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ)

୪. ପ୍ରଫେସର ଆର୍ତ୍ତବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ସାରଳା ମହାଭାରତ (ଆଦିପର୍ବ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ)

୫. ପ୍ରଫେସର କୃଷ୍ଣଚରଣ ସାହୁଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ସାରଳା ମହାଭାରତ (ଆଦିପର୍ବ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ)

୬. ରାଧାରମଣ ସମ୍ପାଦିତ ସାରଳା ମହାଭାରତ (ଆଦିପର୍ବ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ)

୭. କଟକ ପ୍ରିଣ୍ଟି କମ୍ପାନୀ ସମ୍ପାଦିତ ସାରଳା ମହାଭାରତ

୮. ଧନେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର, ସାରଳା ମହାଭାରତର ଭାଷାତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ

୯. ଡକ୍ଟର ଅରବିନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ସାହିତ୍ୟ ମଧୁ, ସାଥୀ ପ୍ରକାଶନ, କଟକ

୧୦.ଡକ୍ଟର କିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ଆଧୁନିକ ଓଡିଆ ବ୍ୟାକରଣ, ଏକେ ମିଶ୍ର ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ

୧୧.ଉପେନ୍ଦ୍ର ଦଳାଇଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ଓଡିଆ ଭାଷାର କ୍ରମବିକାଶ, ଏକେ ମିଶ୍ର ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ

୧୨.ପଣ୍ଡିତ ଗୋପୀନାଥ ଶର୍ମାଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ୱବୋଧ ଅଭିଧାନ, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ

୧୩.ଡକ୍ଟର ନଟବର ଶତପଥିଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ସାରଳା ଶବ୍ଦ ଓ ସୂକ୍ତି କୋଷ, ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଚାର ସମିତି, କଟକ

୧୪.ଓଡିଆ ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱ, ପଣ୍ଡିତ ଗୋପୀନାଥ ଶର୍ମା,ଏକେ ମିଶ୍ର ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ

୧୫.ଡକ୍ଟର ଅରବିନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ଗବେଷଣାତ୍ମକ ଆଲୋଚନା: ସାରଳା ସାହିତ୍ୟରେ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟତାର ରୂପରେଖ: (ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା ୨୦୨୫) ପ୍ରକାଶକ ପ୍ରାଚୀ ପତ୍ରିକା: ସମ୍ପାଦକ ଡକ୍ଟର ବିଭୂଦତ୍ତ ଖଣ୍ଡାୟତରାୟ

❖ ❖ ❖